

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-586 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 5 januar 1940

God. XI • Broj 1

U NOVU GODINU!

Nikada Nova godina nije očekivana sa tolikom zebnjom, kao ova, i nikada u tolikoj meri nije bila stavljena pred dilemu, da pokaže, da li je zaista nova, i da li ima da nam donese nov svet, novog čoveka, nov duh i novi život, ili će naprotiv, u nizu starih i minulih godina da pretstavlja onu, koja je najcrnja i najstarija, — pa da se tek iza nje pojavi prava Nova godina, u koju mi u svakom slučaju verujemo i koja će doći neminovno, — i za Jugoslaviju i za čovečanstvo!

Radanje novog sunca i budućeg proleća ljudi su očekivali uvek sa srcem punim nade, sve do ove godine. Umesto pomisli na rascvetale trešnje i na raspevane sivajuje, ove godine dušama ljudskim vlada pomisao: Hoće li rat, koji se vodi u svetu, da se u proleće pretvori u pakao, u kome će se raspevati topovska ždreća, a koji će povući sobom i one narode koji bar relativno uživaju još blagodeti mira; ili će svetlo novog sunca obasjati upravljачe naroda da, povratkom pravde, ljubavi i slobode, zapuše ždreća topovskih cevi i da preseku rušilački bes avijonskih bombi i podmorničkih torpeda?

U toj dilemi leži čitav udes i dobar glas Nove godine, u koju smo ušli sa prvim januara 1940. Svako zlo ima svoj vrhunac, pa tako i današnje. Bilo je vremena kada se, još više nego li danas, činilo, da je Antihrist zavladao ljudima, i kada su Jeremije propovedali »smak sveta«, pa su ipak, umesto tog smaka, postepeno nastupala mirnija vremena, čovečanstvo je postizalo plemenite tekovine, narodi su izgrađivali slobodne i napredne države, a pojedinci su doživljavali dane radosti i sreće. Tako će biti i ovoga puta; — i problem je samo u tome, da li je vrhunac zla prebrođen već u prošloj godini, ili imamo tek da ga prebrodimo u novoj, — da tek jedna od idućih bude ona prava i blagoslovena Nova godina!

Nije, nažalost, u našoj moći, ni kao naroda ni kao organizacije, da za čitavo čovečanstvo odredimo početak novog života; a pošto je i naš narod vezan za opšte prilike, nismo u stanju da u punom opsegu utičemo ni na prilike u sopstvenoj otadžbini. Pa ipak, — i ako ne uobražavamo sebi da smo u stanju, da obratimo točak istorije, pa da Novu godinu učinimo onakvom kakvu bismo je željeli, nesumnjivo je da bar u delokrugu svog ličnog, sokolskog i nacionalnog rada, možemo mnogo da uradimo, da se naš ideal Nove godine bar približi. A to već znači makar i zrno u stvaranju novog sveta, a daleko više od zrna u izgrađivanju naše, jugoslovenske Nove godine, narodne i državne.

A to je već mnogo! Čak i onda, ako bi tek ova godina imala svetu da donese vrhunac nevolje, to nikako ne znači da nebi, bar za nas mogla da pretstavlja preokret na bolje, — pogotovo ako budemo imali sreću da očuvamo mir na granicama. Jer, ma šta se mislilo o političkim događajima, koji su se odigrali kod nas pre nekoliko meseci, ne sme se mimoći činjenica da su ih njihovi akteri opravdavali nastojanjem da se sporovi i nesuglasice između Srba, Hrvata i Slovenaca dokrajče i da se odnosi u Jugoslaviji postave na bazu, za koju oni misle da će državi doneti novo doba i nov duh, pa prema tome i pravu Novu godinu. Ima ih dođuše, kojima mnoge negativne pojave sprečavaju da budu toliki optimisti, ali sokolstvo, kao škola optimizma, treba da bude jedino razumnim putem, t.j. da ne bude slepo za negativne pojave, ali da ne isključuje apriori ni dobre namere, a naročito da ne pada u crnogledstvo.

Ma koliko da prava sokolska Nova godina može da nam osvane samo u znaku pobeđe jugoslovenske misli, mi ćemo rado pozdraviti i sve etape do nje; a izvan svake je sumnje da godinu koju smo započeli, može bar u toliko da nam bude nova i sretna, da pretstavlja prvu zdravu etapu na tom putu.

Dobra volja je tu potrebitija od čieg drugog, i važnija od svih polemikičkih »dokaza« i »protudokaza«, te partijskih uspeha. Pa, kao što se pred devetnaest vekova rođenje Hristovo oglašavalo pevanjem slave Bogu, i naveštanjem »mira na zemlji ljudima dobre volje«, tako i mi, ulazeći u Novu godinu, želimo da svetom ovlada ta dobra volja, koja znači i mir, u pravdi i slobodi. Iznad svega želimo to našoj dragoj otadžbini, Jugoslaviji, ubedeći da se istinskom dobrom voljom dadu prebroditi sve nesuglasice; a čim ta dobra volja zameni nasilje i mržnju, da će se onda jugoslovenska misao, kao misao ljubavi, saradnje, pravde i jednakosti, sama od sebe nametnuti čitavom narodu i osigurati mu trajan mir, punu slobodu, veličinu i napredak.

Neka nas, dakle, Nova Godina, što više približi novoj Jugoslaviji, — snažnoj, složnoj, naprednoj i ravnopravnoj!

Izjava Sokolske župe Zagreb

Uprava Sokolske župe Zagreb razmotrila je na sednici od 27 decembra deklaraciju Sokolske župe Mostar, od 17 decembra, i saglasila se, kako s neophodnom potrebom donošenja ove izjave, tako i s njezinim sadržajem:

U ovim sudbonosnim vremenima po slobodu i samostalnost naše zemlje,

pozivamo sve ustanove, sva društva, uopće sve društvene činioce narodnog života, da iz svog rada danas izbace sve što nas razdvaja i slabi, pa da složnim i udruženim silama suzbijemo razorno delo raznih podzemnih nastojanja, koja zlonamerno pokreću u narodu naši neprijatelji, u cilju, da oslabe njegovu obrambenu snagu. — Uprava Sokolske župe Zagreb.

Apel Nj. Kr. Vis. Knjeginje Olge za zimsku pomoć

Na želju Nj. Kr. Vis. Knjeginje Olge, rešeno je na poslednjoj sednici Akcionog odbora za zimsku pomoć, da se u celoj zemlji osnuju odbori zimske pomoći. Tim povodom Nj. Kr. Vis. Knjeginja uputila je svim opštinama apel u kome, između ostalog kaže:

»Verujem da će se ovome apelu odazvati svi plemeniti ljudi, da će prilozi za našu gradsku sirotinju u celoj zemlji biti što obilniji i da će tada zahvalnost u srcima našeg siromašnog sveta, koji neće biti ostavljen samo svojoj teškoj sudbini, biti što toplija prema svakom humanom i plemenitom gestu u njenu korist.«

Pozivamo i mi sa naše strane sve sokolske jedinice i svu našu braću u zemlji, da se ovom uzvišenom apelu najpremnije odazovu te da svuda ukažu pravu sokolsku pomoć u tom poslu!

Југословенско соколство бугарским Јунацима

Савез Сокола К. Ј. упутио је братском Савезу бугарских Јунака, у Софији, приликом православних божићних празника, ово писмо:

Савез Сокола Краљевине Југославије у име целокупног југословенског соколства упућује братским бугарским Јунацима срдачне честитке о божићним празницима са искреним жељама за срећу и напредак братске организације и читавог бугарског народа.

На овај празник радости, кад, кроз сву суровост времена, мир и љубав куцају на срца људска, соколи југословенски, окупљени око својих кућних огњишта, сетиће се многобројне браће и сестара, Јунака и Јунакиња, са којима их је сретна мисао о међусобним соколско-јуначким посетама повезала милим успоменама и незаборавним, безбројним доказима искрене братске и сестринске љубави.

Мисао југословенско-бугарског братства је таквом сарадњом Сокола и Јунака добила жив и снажан ослонац у срцима народа; њена спасоносност и величина поново се указала, као историјска опомена, на позадини трагичних искустава, које је прошла година донела читавом свету а нарочито горко обдарила словенство, и пред неизвесностима које носи година, у коју улазимо, читавом човечанству. Соколство је разумело дужност, која се њему намеће из таквог сазнања и оно ће гајењем срдачних веза са братском јуначком организацијом и снажењем идеје југословенско-бугарског братства држати се стаано у првом реду великих задатака које је оно преузело на себе у овим великим и судбоносним временима. Обраћајући се са овим мислима својој бугарској браћи, управа Савеза уз топле божићне честитке упућује искрене поздраве читавог свог чланства браћи Јунацима и сестрама Јунакињама и читавом бугарском народу са божићним поздравом: Христос се роди!

Здраво!

Stalnim i sigurnim putem!

Čini nam se, kao da se u sadašnja vremena zemlja ljulja u svojim temeljima, u svojim polovima. Svakog trenutka može da isklizne sa njih, da se razbije, da potpuno izobličice lice, da iz komadića i razvalina izmili nešto nova. Pre 25 godina, kada se razbuktao svetski požar, nismo imali tako gorak osećaj nesigurnosti i tako maglovite slutnje, jer je porobljenim slovenskim narodima bio jasan put, kojim će izići iz tadašnjeg stanja u slobodnu budućnost. Približavalo se ostvarenje stoletnih sanja, koji su, od poraza na Kosovu Polju i Beloj Gori, napajali naše dedove i očeve, i nas starije, verom u pobeđu pravde nad nepravdom, istine nad lažju. Ta vera mobilizirala je sve velike i silne duhove, koji su nagoveštali rođenje novog sveta, i sve junake mača, koji su kovali oružje osвете i pobeđe. Nakon završenog svetskog rata dobila je Evropa novo lice: nastale su slobodne slovenske države Bugarska, Češkoslovačka, Poljska i naša krasna, plodna, kvilju napojena, ali svežom mladostu ogrnuta Jugoslavija!

Iz ovog se vidi, da je ta gigantska borba imala svoju moralnu pozadinu, kada je duboko uvređeno pravo tražilo zadovoljštinu. Težnja za ovom zadovoljstvom vapila je iz nebrojenih grobova, gde su počivali kosovski junaci; vapila je iz tamnica i okova, koje su gutale i stezale bezbroj mučenih i iskorisćavanih narodnih boraca; odjekivala je iz duhovnih tvorevina najprosvetljenih muževa reči i pera, koji su čitava stolecia sokolili i oduševljavali pokoljenje za pokoljenjem. Naša braća pravilo su pojmovala veliku istinu državnika i filozofa, Tome G. Masarika, da je rat nešto strašno, načovečna, ali ni rat nije najgore zlo, — ropstvo je još gore!

Na strani Slovena bilo je, dakle, stvarno pravo i štitila ih je moralna svest, kada su svemu tome, groznom i nečovečnom, smelo pogledali u oči, da se spase od onoga, što je još gore od toga. Kad to ne bi učinili, istočila bi se u pesak njihova životna snaga, a naše žiće i biće pokrio bi ogroman grob. Iznad groba zavijali bi strašni glasovi ratne furije, koji bi pobuđivali strah i trepet: Bili su i nema ih više!

Kako je danas? Danas je položaj takav, da su još samostalne samo dve slovenske države na jugu Evrope, — Jugoslavija i Bugarska. Na slovenskom severu Evrope doživele su poraz dve bratske slovenske zemlje, Češkoslovačka i Poljska, koji nam je svima i suviše poznat. Nećemo ni ispitivati uzroke, zašto je došlo do ovakve katastrofe, ali je jasno, da je ono moralno i materijalno pravo, koje smo već pomenuli, došlo na raspuće, gde o nj udaraju bučni valovi drukčijih težnja, nego što su bile naše, kada se trebalo boriti za stare pravice, »za kirst časni i slobodu zlatnu«. Moral je stigao do raskršća, ili da se ukloni sila ili da ustraje na položaju po svaku cenu, — spreman na najveće žrtve u interesu svoje čistote i uzvišenosti. U takvom stanju imaju široko polje za svoje rušilačko delovanje tamni elementi, koji mogu ogromno škoditi pojedin-

cu i celini, ako se dadu bez vlastite razboritosti, bez trezvenog promišljanja, i pokolebani u samostalnosti mišljenja, zavesti u tok rušenja tekovina, s kojima je skopčan ugled države i čast narodnog imena. Pogled u događaje, koji se munjevitom brzinom razvijaju oko nas, otkriva nam činjenicu, da se mogu mali narodi održati samo još u slučaju, ako su jaki u sebi i ako su zbijeni u jednom frontu, koji čeliči i čuva svest, da pripadaju istoj narodnoj zajednici i istoj državnoj celini, koju je zajednicu i celinu — po Njegoševu »Gorskom Vijencu« — napajalo i napojilo najsladice piće, piće duhovne snage i veličine. Taj duh je živio i u gorama i šumama, prelazio je od duše do duše, tako da je zajednica i celina uvek postojala, iako su je kidale i sekale dušmanske sekire. Duh je živio od roda do roda, tako da je zajednica i celina živela u nutрини i stvarala uvek i u svim prilikama onu moralnu pozadinu, koju mi Sokoli i danas osećamo, kada, unutrašnje neuređeni i u svojoj državljanskoj i narodnoj svesti pokoleban i oslabljen, čovek ne zna, kuda ni kamo da krene s raspućem, kamo ga je nagnala zla volja i podlost, koja truje i kleveta unutar i izvan nas. Mi Sokoli ne idemo ni kamo, ni levo ni desno s onog puta, koji potiče iz našeg morala i koji vodi u budućnost otadžbine — lepše i silnije nego što je danas, jer će ta otadžbina biti lepša i silnija u napitku junačkog duha svojih sinova, vojnika i Sokola!

Rad je potreban i zato — radimo! Potrebne su i žrtve i zato — žrtvuemo se! A pre svega živimo po uputstvima, koje nam daje naš uzgojni rad! Ko ne vidi boli i potrebe naroda; ko ne čuje i ne razume poklik zemlje; kome duhovno biće ne napaja srce, taj je gluh i slep, taj je igračka u rukama drugoga, koji ga iskorisćuje u svoje sebične ciljeve.

Onaj, ko traži ono što je lepše i bolje od sadašnjosti, mora znati, što želi i kuda će krenuti. Mi Sokoli to znamo. Znamo, da je sve, što danas zamagluje bistrе poglede i što pojedince zavodi na stranputice, samo prelazan strah, zbog slabosti karaktera i zbog nesređenosti osećaja i misli. Nijedna noć nije tako duga i crna, da iza nje ne bi svanulo jutro novog dana. A ko očajaва, taj je već izgubio bitku. Neka položi oružje zabluda i neka dođe među nas, da se s nama napije iz vrutka duha, koji uvek živi! Sve staze i svi putevi, koji vode svaki u svoju stranu i u svoj pravac, samo su tapkanje nesigurnih nogu, čiji se trag izgubi u bezdnu zaboravi i propasti, ako svoj pravac ne preokrenu u idejnu i stvarnu povezanost, u srž i snagu, u pobeđničku moć jugoslovenske narodne i državne celine. Drugog spasa za nas nema!

Ako se, dakle, zemlja niže u svojim polovima, nisu naši osećaji obuzeti i ispunjeni nesigurnošću, jer znamo, što hoćemo i moramo danas, i što ćemo morati i hteti sutra, — ako bi bila u opasnosti samostalnost naše narodne zajednice i naše državne celine.

E. L. Gangl

СВОЈ БРАЋИ СОКОЛИМА И СВИМА НАШИМ ПРЕТПЛАТНИЦИМА И ЧИТАОЦИМА ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРОИСПОВЕСТИ, НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТАМО СРЕЋНЕ БОЖИЋНЕ ПРАЗНИКЕ!

Национална читанка*

I ЈУГОСЛОВЕНСКА КУЛТУРНА МИСАО

2. Проблем југословенске уметности

На почетку треба истаћи, да ли се може назвати југословенском уметношћу оно што смо ми већ створили, оно што данас имају Бугари, Срби, Хрвати и Словенци. Треба означити разлику, ако је има, између старе и нове уметности, код чега је главна дати дефиницију, одредити појам израза „југословенска уметност“. Зато ће бити, као посебно питање, обрађено: Појам југословенске уметности.

Како ће се нова — југословенска — уметност по духу делом разликовати од старе, понекад не делом него потпуно, настаје питање шта ће бити са старом, особито оним њеним делом који се по духу битно разликује од оног каква треба да буде нова. То ће бити разрађено под насловом: Судбина старих вредности.

Иначе, еам ужи проблем уметности распада се на онолико мањих питања, колико је грана уметности, те би, са горњим, имали:

1. Појам југословенске уметности
2. Судбина старих вредности
3. Питање југословенске књижевности
4. Питање југ. сликарства
5. Питање југ. кипарства
6. Питање југ. архитектуре
- и 7. Питање југ. музике.

3. Проблем југословенске знаности

Све гране знаности немају, као оно уметност, национални карактер, нити опет веће важности и за наше духовно јединство. Ја ћу говорити само о онима које имају.

Као наставак главе о уметности, или као прелаз од уметности ка знаности, дошао је критика, и историја уметности.

Критика и повед наше уметности морају по свом духу бити југо-

словенске, па тичало се књижевности, сликарства, кипарства, архитектуре или музике. То ће бити обрађено као: Југословенска критика уметности и Југословенска повед уметности.

Познавање прошлости је од великог значаја за изграђивање народа и наука о народној прошлости је од огромног значаја. Зато ће као главна знанствена грана бити: Југословенска повед Југословена.

Посебно место у нашој знаности припада педагогији, заправо њеној примени: школи. То ће бити: Југословенска школа. Затим би дошло: Југословенско право; Југословенска социјологија; Југ. економија и, јер је врло важан чинилац народног живота, Југ. новинарство.

Поред ових питања, под про-

блем знаности нека буде подвезано и питање: Југословенска политика.

4. Проблем југословенске филозофије.

О филозофији, као и о неким гранама знаности и уметности, ја не могу писати. О филозофији ни колико се тиче основних принципа. То ће урадити неко други од браће и сестара.

Са овим би глава „Југословенска културна мисао“ била углавном разрађена. Ово је, као што се може одмах видети, само садржај. Овако сам поступио из разлога који је већ наведен, а наиме: да Национална читанка буде састављена сурадњом што већег броја браће и сестара. Према садржају, доведе датом, могу погодити како ту читанку замишљам и која питања мислим да треба обрадити. Браћа и сестре ће већ по овоме моћи да приступе сурадњи.

Р. Павић

Planinski dom na Pohorju

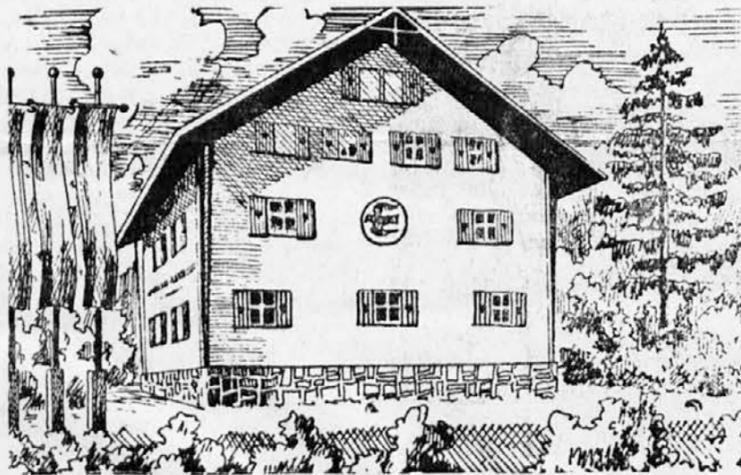
Kako smo već javili u 46 broju »Sokolskog Glasnika«, otvoren je na Pohorju sokolski planinski dom na svečan način. Danas donosimo i sliku doma, koji je sagrađen na vrlo lepom mestu.

Sam dom je velika i moderna zgrada, sa vlastitim vodovodom i električnom centralom. U suterenu je prostor za smučke, soba za služitelja, kuhinja i trpezarija. U prvom spratu su dve velike spavaonice za muškarce i dve spavaonice za ženske, sa umivaonicama. Na drugom spratu nalazi se devet soba sa po dve-tri postelje i moderno kupatilo. U svima sobama je uvedena topla i hladna voda sa električnim svetlom. Ukupno u domu ima 67 ležišta. Sa širokih prozora, iz svih soba, pruža se veličanstven pogled na dravsku dolinu i na severnu državnu granicu, prema Gracu.

gled na dravsku dolinu i na severnu državnu granicu, prema Gracu.

Naše sokolstvo je ovim planinskim domom dobilo mnogo. Zimski sportevi, naročito smučarstvo koje se gaji u našim jedinicama, moći će da se uspešnije razvijaju, jer će dom služiti Sokolima iz svih krajeva naše države, pošto je namenjen svemu jugoslovenskom sokolstvu.

Dom je sagrađila zadruga »Sokolska planinska kuća« iz Maribora, koja već broji preko 500 članova. Kako svi članovi ove zadruge imaju naročite pogodnosti za korišćenje doma, preporučamo našem članstvu da se upisuju u zadrugu. Zadrugni udeo iznosi samo 100 dinara. Za članove zadruge stoji prenoćište u sobama 9 dinara, a u skupnim spavaonicama 450 dinara, dok za ostale iznosi 12, odnosno 6 dinara.

Величанствени збор Сокола на Цетињу

У недељу 17 децембра, прије подне одржан је величанствени збор Сокола Југословенског Цетиња на коме је узео учешћа велики број чланства.

Збор је отворио бр. Коста Лигутић, који је пробраним ријечима поздравио присутне, а затим је реферисао о досадашњем раду друштва, који је био врло плодан, али је ипак недовољан број школске омладине уписан у соколске редове, а кривицу за то треба приписати родитељима-соколима, који своју дјecu не шаљу у соколану и другим факторима који могу, а не утичу на омладину. Такође констатује жалосну чињеницу, да многи од чланова избјегавају да учествују у јавним соколским приредбама и манифестацијама, те предлаже да се поведе већа пропаганда међу школском омладином и да се сви чланови друштва, који су „пасивни“, искључе, без обзира да ли редовно плаћају чланарину или не. У смислу извјештаја брата Лигутића донешен је и закључак.

Послије тога одржао је говор старшина Жупе бр. Гавро Милошевић, који је одмах истакао интересантну чињеницу, да је данашњег дана пред 51 годину на Цетињу, угледао живот Витешки Краљ Александар I Ујединитељ. У даљем свом говору бр. Милошевић је нагласио, да је куцнуо час када сви конструктивни и национални елементи требају да се збију у чврсте редове на службу Краљу и Отаџбини. Говор бр. Милошевића био је врло пажљиво саслушан и пропраћен спонтаним одобравањем. Послије тога бр. Милошевић је предложио текст депеша, упућених претседнику Краљ. Владе г. Драгиши Цветковићу, министру војске и морнарице и Савезу СКЈ, у којима се пледира за окупљање свих здравих народних снага.

Послије тога је протојереј, бр. Петар Ускоковић — просвјетар жупе изнио жалосне чињенице о напади на Соколство у Бановини Хрватској, и предложио текст резолуције, у којој се најоштрије иступа против свих напада на Соколство, сматрајући те нападе као директни нападај на духовно и физичко јединство југословенског народа.

У резолуцији се каже, да су у жртвима за постигнуће независности и јединства југословенског народа узели учешћа и бројни припадници југословенског Соколства,

те да Соколство друштва Цетиње стоји раме уз раме са својом браћом из савезних и приморских крајева наше отаџбине, спремно да их помогне у одбрани њихових права, безбједности и имовине, те поштивања српских, хрватских и словеначких народних светиња. Рад југословенског Соколства није ничим компромитован. Соколство знаде, да у овим тешким моментима сваки инцидент може да послужи спољним непријатељима, па зато не жели да на нападе одговара нападима, очекујући да ће власти учинити своје, прије него што ће Соколи бити присиљени сами да се бране. Досадашњи мирни и лојални став Соколства према тим испадима треба захвалити високој свијести његових припадника, која неће да насједне замкама противника. Жалосно је, да је Соколство прогањано и данас, када се зна да је оно било најгоре прогањено за вријеме аустроугарске владавине. Соколи испод Ловћена знају да бране свој опстанак и да помогну својој браћи те неће дозволити да се угаси жижка југословенства, упаљена од ловћенског великана Његоша, те Штросмајера, Рачкога и других. Зато, Соколи југословенског Цетиња поручују, да тирјански насртаји великих царстава нијесу могли сломити дух нашег народа, па неће ни ситне страсти малих људи. Позивају сав народ, да се споји у несаломљиву фалангу, за одбрану од спољних непријатеља и за побједу југословенске мисли! Соколство је увијек приправно да се жртвује за добро Краља и отаџбине, и зато кличе: Живио Њ. В. Краљ Петар II; живјела Југославија, и живјело Соколство!

Соколи југословенског Цетиња сви као један човек одобрили су текст резолуције и тражили да се она спроведе жупама: Сплит, Мостар, Шибеник, Загреб, Осиек, Вараждин, Сушак, Бјеловар.

На концу је просвјетар друштва, бр. Стеван Бокан изнио рад и благотворно дјеловање соколске штампе и позвао присутне, да се претплате на соколске листове. Том приликом претплатило се је на лист „Соколски Гласник“ и „Соко“ преко тридесет претплатника.

Збор је јасно показао да ће у судбоносним часовима Соколи са Цетиња знати и умјети како треба живјети и умријети за Краља и Домовину.

Наши извори снаге и стварања

Има људи који стално јуре за оним што је ново за новим начином одевања, за новим мишљењем и за новим уређењем друштва. Тај страх да не би другима изгледали „стари“, гони их да кажу: Соко је застарео, као што је и национализам застарео. Он је одиграо улогу, коју је у прошлости часно вршио, али данас, у другим приликама, потребне су нам друге, нове идеје и нове оријентације.

Зар може састарети организација која има за своју основну лозинку **напредак**, и чии је оснивач проповедао вечно незадовољство са оним што је постигнуто и вечно кретање ка бољем и савршенијем?

Већ по томе је Соко увек млад и увек савремен. Ако он свој рад удешава према приликама, то не значи да се поводи за приликама и да трчи за пролазним успесима и звучним фразама. Напротив, Соко настоји да прилике формира и преформира, према вечитим принципима слободе, братства, правде и једнакости. Па ако Соко ценимо према његовом старању за очување југословенске слободе, за неговање словенског братства, за стварање човечанске правде и друштвене, демократске једнакости, онда видимо да Соко још увек није извршио своју улогу, него да је и данас савремен по својој раду и по својим

циљевима. Соко се не може исцрпсти, јер је програм његова рада постављен на широку платформу: **од југословенства до словенства, а од словенства ка човечанству.**

По својим стремљењима, циљевима и идеалима Соко је савремен локрет. Али бити савремен, не значи негирати целу прошлост и све у њој. Није све добро што је ново, као што није ни све лоше што је старо. Органи раст народа и културе омогућава се само надовезивањем на све што је народно и наше у прошлости.

Соко је исправно схватио да се зграда будућности може зидати само на темељима прошлости. Он је изграђујући нашега човека и нашу нацију, одржао ону унутрашњу везу са прошлосту, везу са прецима и отаџбином, везу са свиме оним што је свето и светло у нашој историји. Соко је тако постао пионир напретка наше земље, а уједно и чувар наших националних и витешких традиција.

Соколски дух је дух херојски и витешки. Онај духовни и морални капитал, који су нам намили наши национални хероји из векова ропства и страдања, Соко сматра нашом здравом валутом, па га чува и умножава. Онај витешки дух наших хероја из прошлости, њихову љубав према слободи, њихову теж-

њу за правдом и напретком све то Соко данас негује и развија. Соко је витешка организација, а витез, по нашем соколском, словенском схватању, није само херој мишића, снаге и одважности, него је он уједно и херој духа и душе. Соко развија само снагу и одважност, него и човечност, патриотизам и алтруизам. Витез је херој мишића и херој духа. У том смислу ради Соко, а тим и таквим својим радом и схватањем он и опет надовезује на наше народне традиције, на схватање витеза и хероја, каквога је израдила наша народна песма и каквог је показала наша историја. Чојство иде увек упоредо у песми с јунаштвом, а код наших витезова није развијена само снага, него и патриотско, хумано и социјално осећање.

Треба само да се сетимо косовског циклуса наших народних песама. У њему је израђен тип наших витезова, али и један узвишен морал. Југовићи јуре на Косово. Нико их не заустави. Па и слуга Голубан иде на Косово од своје воље. Осећање дужности, патриотска свест, пожртвовност, спремност на жртве — све је то изражено у косовским јунацима. А Цар Лазар, као други Христос, узима крст свој и иде на Косово да погине. Приволео се царству небеском. Док се сви великаши отимају о власт и о шићар, док се они кољу за своје

ситне интересе, мрзе се, себични су, дотле Цар Лазар приволева царству небеском, царству духа и љубави, пожртвовања и самопрегора, витештва и патриотизма. И Цар Лазар себе добровољно приноси за жртву да испуни грехе рода свога, да испуни грехе себичних, свадљивих и кукавичких великаша, па да својим примером покаже како се за домовину мре и како треба да се прави патриоти владају у часе велике опасности. Боља је и смрт него срамотан живот у ропству — то је девиза Лазарова, а то је девиза и свих витезова и хероја из наше прошлости, почевши од Југосвића и Обилића па, преко Зринских, до Карађорђа и Карађорђевића. Та девиза и узвишена видовданска етика одржала је наш народ у прошлости.

Соко чува тај велики, духовни и морални капитал нашега косовског мита и наше витешке прошлости. Соко подржава култ витештва, ствара и изграђује витезове, људе и Југословене, који ће умјети да чувају и да бране наше националне светиње, задојени духом братске љубави, духом херонизма и животног активизма. Соко чува видовданску баштину, развија витешки дух, јер зна да је тај дух потребан и у данашње модерно доба, јер и данас, поред топова, танкова и авиона, важи она наша народна, да „бој не бије свијетло оружје, већ бој бије

срце у јунака“. Јер снагу нације не чини ратна спрема, ни топови, ни пушке, ни техника, ни индустрија, него дух који је у људима и у нацији. О јунацима, витезовима и патриотима овисила је и овисиће судбина једне нације.

Али највећа наша народна снага је баш у самом нашем народу. Наш народ је неисцрпан резервоар снаге. Из народа су поникли наши велики појединци који су народ водили и бранили, поникли су појединци који су изграђивали нашу културу и нашу уметност. Па ипак је било часова у нашој историји, када су ти наши појединци, наши народни вођи затајили, када су стали пред препрекама обезглављени, беспомоћни и малодушни. Народ наш, међутим, никад није затајио. Он никад није губио веру у себе, никад није престао да ствара и да изграђује себе.

Наш песник, Владимир Назор, има дивну песму под насловом „Шикара“. У њој нам приказује како су често под налетом туђинских оркана падали наши високи храстови и јаблани, како је буре рушило велико дрвеће, али шикара, — народ, — увек је одолевала бурама, повijaјући се и исправљајући, да се даље шири и развија.

И та наша шикара, наш народ, била је највећа наша снага у прошлости, данас је најјачи наш ослонац, а то ће довека и остати. Поје-

Свијест заједнице

У ово судбоносно време, када ратни таласи заплускују и границе наше државе, види се најбоље, како је добро и управо спасоносно, што смо се ми, Срби, Хрвати и Словенци нашли заједно у својој држави, која нас подједнако све заштићује и како, према томе, морамо бити захвални свима онима, који су помогли да смо се ослободили и ујединили. Историја, и српска и хрватска и словеначка, казује нам, колико је муке и напора свих врста претријела наша нација и колико је жртва дала у ту сврху.

Те велике наше жртве и страдања треба увијек да нас потсјећају на дужност и потребу, да што тјешће збијемо националне редове, како бисмо се могли што сигурније и успјешније одбранити од свих покушаја, који би могли угрозити нашу националну и државну сигурност, самосталност и слободу. Зато је потребно, да се што више, и у свима нама, ојача и устаји свијест о нашој националној и држављанској солидарности, као и о том, да је увијек боље, да ми сами, споразумно, уређујемо своју кућу, своју домовину, своју државу, него да нам то ради туђини, као што је то било до нашег ослобођења и уједињења.

Није, према томе, довољно, да нам је посебно мила само Србија, само Хрватска или само Словенија, него је исто тако потребно, а можда и више, да нам свима скупа буде мила и драга Југославија, као наша заједничка и моћна заштитница и као наш интернационални понос.

Ми се Соколи поносимо тиме, што смо чланови најдемократскијег удружења, јер проповједамо, не само идеју свога националног и државног јединства, него и братство, једнакост, равноправност, међусобно поштовање и сношљивост, па са тога гледишта поздрављамо и народни споразум, који је пред неколико мјесеци склопљен.

Ми, међутим, остајемо и надаље присталице и борци за идеју националног и државног јединства, јер тај споразум сматрамо као једну епизоду, једну фазу, у изградњи опћег, вишег организованог типа за своју нацију и државу.

Када се српство, хрватство и

словенаштво иживе у задовољењу својих посебних захтјева, интереса и потреба, и када се код свих нас у потпуности развије и устаји свијест о националној и државној скупности, припадности и солидарности, као и свијест о неопходној потребној заједници наших духовних и материјалних интереса, што ће се моћи све постићи тек опћом и много већом културом и просвјетом најширих слојева националних, него што је то досад било, онда ће и у потпуности наступити доба за остварење идеја, за које се ми Соколи, сада залажемо и боримо са толико одушевљења и истрајности. А да ће то време доћи, ми смо потпуно увјерени. Тада ће наступити и доба, када ћемо ми, Срби, Хрвати и Словенци остварити своју југословенску културу и цивилизацију, што је заправо и циљ нашег уједињења, као што то умно разлаже пок. Јован Цвијић у чланку, под насловом „О нашој држави“.

Рад чете Прибинић

Соколска чета Прибинић, матичног друштва Теслић, жупе Тузла, врло је агилна у свом раду. У Петровој Петолецици је узела читав низ завета, врло важних и корисних.

Од тих заветних задатака, чета је до сада извршила следеће: 1) изградила 2 чесме (врела) и прозвала их „Врело Краља Петра II“ и „Врело Гаврила Принципа“; 2) Изградила пут у дужини од 500 метара, који води од бановинског пута до Принциповог врела; — 3) Осветила

Освећење заставе у чети Прибинић

Било је у нашој прошлости више таквих епизода, када се писало, учио и проповједало, да смо једно, а богме се и осјећало; па се после то напустило, према стано-витим приликама, утицајима и обзирима, и тако редом до данас. Но то све не треба, ни нас Соколе, ни све остале да смета и обесхрабљује. Јер, како видимо, поред свега тога колебања, дошло је ипак до нашег ослобођења и уједињења, зато што је то захтјевао наш добри заједнички национални геније, као и плејаде наших националних бораца, и Срба и Хрвата и Словенаца, који су се жртвовали за те наше идеале и за њихово остварење.

Слуш Др. Милан Поповић

ISPRAVKA

У посланици Saveza SKJ за Novu godinu, коју смо doneli у прошлом броју на 1 страни, манјка једна реч у 14 redu, други stupac, где стоји: »Posljednja превирања у Otadžbini, која Sokolstvo прати са budном и iskrenom жељом да dodu до sretnog ishoda...«, треба да стоји: »sa budном pažnjom и iskrenom жељом«, па molimo да се то исправи.

је и развила своју заставу; — 4) Одржала је 4 јавне манифестације; 5) Повећала је број предњака и основала категорију мушке деце; — 6) Одржала је десет посела, 10 предавања и десет говора пред врстама; — 7) Засадила дрворед око вежбалишта; — 8) Основала је Стрелачки отсек; — 9) Одржала је алфаветски течај.

Осим горњег, чета је калдрисала још два сеоска пута, и то један од 150 метара дужине, а други од 400 метара дужине; чета је купила још тамбурашке инструменте ради поучавања омладине у свирању.

Sokolski dom u Delnicama nasilno oduzet

Javlјaju nam iz Sušaka: Nakon nasilnog oduzimanja sokolskog doma u Crikvenici i u Pagu, dogodilo se, u oči samog Božića, i treće nasilno oduzimanje sokolskog doma u ovoj župi, i to u Delnicama. Tamošnji sokolski dom, koji je punopravno vlasništvo Sokola, daje se već dulje vremena na upotrebu svim mesnim društvima, bez razlike, za njihove zabave. Tako je i društvo »Hrvatska grana« tražilo dvoranu za 26 decembar, i upravitelj sokolskog doma, S. Marković, je spremno pristao da je dade, ma da je već bio obećao društvu »Goranina«, zato što je mislio, da je dobrotvorna priredba »Hrvatske grane« važnija. Tražio je samo isplatu režijskih troškova, kao i od svakog drugog društva; našto su delegatkinje »Hrvatske grane« pristale. Međutim je najednom došao k bratu Markoviću pretседnik delničke općine, Marko Petranović i tražio da mu preda ključeve doma, pošto će sada općina upravljati njime. A učitelj Damić i trgovac Oršanić su izjavili delegatkinjama »Hrvatske grane«, da se »onako rešava već o tome, da svi sokolski domovi predu u ruke HSS«, pa da zato treba uzeti silom dom. Brat Marković nije hteo, naravski, da preda ključeve, pa mu je, na to nakon par sati došao ponovo pretседnik općine, sa redarom, i doneo mu nalog sreskog načelstva u Delnicama, od 23 decembra, u kom se kaže, »da je za to, što je u mjestu Delnicama zavlдало veliko ogorčenje, što se dom nije dao mjesnoj organizaciji HSS na upotrebu; i zato što »prijeti opasnost, da će nezadovoljno i razdraženo građanstvo nasilnim putem uzeti dom, što bi dovelo do teških ispada i ugrožavanja javnoga mira«, — sresko načelstvo, na osnovu § 47 Zakona o unutrašnjoj upravi, odredilo da S. Marković »imade smjesta predati ključeve, sa zgradom sokolskog doma, općinskom poglavarstvu u Delnicama, u daljnju upravu

tako dugo, dok se pitanje toga doma ne riješi po banskoj vlasti, gdje se već vodi postupak.«

Brat Marković je izjavio, da je to protuzakonito i nije hteo da preda ključeve, dok ne stupi u dogovor sa župom u Sušaku, a na to je pretседnik Petranović izjavio da će on u 4 sata ući silom u sokolanu. Izaslanice »Hrvatske grane«, koje su same osjećale da je to nezakonit postupak, došle su međutim ponovo u vezu sa braćom Markovićem i Vrčićem, pa su se dogovorili da se sokolana ustupi bez naplate režijskih troškova; ali ni to nije pomoglo. Kada su braća, sa izaslanicama došla pred Sokolanu, našli su već bravu polupanu, vrata silom otvorena i na zgradi razvijeno hrvatsku zastavu, kao znak »junačkog« osvojenja tuđe imovine! U sokolani je već sedela velika grupa protivnika, svakojake političke orijentacije, među kojima i dosta frankovaca i komunisti, vičući braći Markoviću i Vrčiću, da treba da odu, jer je »sokolana sada u vlasti Hrvata«.

O svemu ovome obavještena je župa u Sušaku, a u ime Saveza Sokola podneta je tužba sudu. Međutim, malo ima nade, da će pravda i zakon pobediti, jer imamo slučaj doma u Crikvenici, gde je ban Šubašić izričito naložio Sreskom načelniku da preda dom njegovim vlasnicima, ali ni do danas to nije izvršeno.

Zar ovakvi postupci ne predstavljaju najgoru nasilje i bezakonje, i krajnji boljševizam? I zar oni nisu direktna posledica pisanja »Obzora«, »Hrvatske straže«, »Hrvatskog glasnika« i ostalih listova, koji lažno obavještavaju javnost, da »sokolski domovi treba da predu u vlasništvo Hrvata« i da se »o tome već raspravljaje«, — što je laž i besmislica, — tako da su i nasilnici u Delnicama, od reči do reči, ponovili te »Obzoro« argumente za opravdanje svoga bezakonja?!

Sokolska smučarska tekmovanja

Že med predvojnimi Sokoli imamo ljudi, ki so poleg redne telovadbe gojili tudi smučanje. Toda taki primeri so ostali osamljeni. Ko pa je začelo po vojni pridobivati smučarstvo pripadnike med vsemi sloji naroda se je mogočno razmahnilo tudi v sokolstvu. Strokovno vodstvo sokolskega saveza je kmalu uvidelo, kakšne koristi je smučarstvo kot del telovadbe. Za to se je pobrigalo, da se je smučarstvo v sokolstvu pravilno organiziralo. Pri tem pa se je strogo pazilo na to, da ostane smučarstvo v svojih mejah, da ne preide v strast ali pretiravanje.

Sokolstvu niso cilj rekordi, marveč zdrav in smiseln razvoj telesnih in duševnih sil. Sokolske smučarske tekme nimajo namena postavljati novih rekordov marveč s tekmoivanju vršiti uspešno propagando zato nad vse zdravo telesno — vzgojno panogo, poleg tega pa naj tekmoivanja goje smisel za vztrajnost, skupnost in tovarišstvo. Zato so na sokolskih smučarskih tekmoivanjih vedno zastopane pred vsem panoge, pri katerih zavisi uspeh od večjega števila ljudi, a od poedinca. Da bi tekmoivanje imelo res samo telesno vzgojno in propagandni cilj, je na sokolskih smučarskih tekmoivanjih prepovedano dajati kakršna koli darila praktične vrednosti.

Prve značajnejše sokolske smučarske tekme so bile III. smučarske tekme župe Kranj 1931 leta v Strazišču.

Prihodno zimo so bile že I. savezne smučarske tekme, na katerih so sodelovale zaenkrat samo tri slovenske župe, zato pa se je v tem letu smučarstvo v sokolstvu silno razvilo in je bilo v 17 župah že 2.000 smučarjev. Na to so se leto za leto vrstile poleg številnih društvenih in župnih tekem, savezne tekme, na katerih je število stalno rastlo. V zimi 1936/37 je štelо sokolstvo okrog 10.000 smu-

čarjev s primernim številom tekmovalcev.

Poleg navedenih tekem je prirejal Savez Slovenskega Sokolstva smučarske tekme katerih so se redno udeleževali naši in čehoslovački sokolski smučarji, poleg teh pa parkrat tudi poljski in bolgarski.

Lansko zimo so bile zelo neugodne snežne razmere, zato so tudi naše savezne smučarske tekme odpadle. Letos pa je Savez radi oddaljenosti mnogih žup razpisal dvoje pokrajinskih smučarskih tekem, katerih ene bodo za severozapadne župe v dneih 6. in 7. januarja v Bohinju, za ostale župe pa 20. in 21. januarja na Kopaoniku. Po prijavih sodeč bodo sokolske smučarske tekme v Bohinju nov lep dokaz telesno-vzgojnega dela sokolstva v narodu!

SMUČARSKЕ UTAKMICE

Kako smo već javili, Načelništvu Sokola K. J. raspisalo je pokrajinske smučarske utakmice, koje će se održati za župe Banja Luka, Bjelovar, Celje, Karlovac, Kranj, Novo Mesto, Split, Maribor, Sušak, Šibenik, Varaždin, Ljubljana i Zagreb, na teritoriji sokolske župe Kranj 5 i 6 o. m., a utakmice za ostale župe održaće se na Kopaoniku 20 i 21 o. m. Prijave za utakmice na Kopaoniku mogu se poslati do 15 o. m. Načelništvu Saveza. Poželjno bi bilo, da na ovim utakmicama uzme učešća što veći broj Sokola smučara. Utakmice će se održati tačno po programu, koji je otštampan u »Sokolskom Glasniku«, br. 50 od 15 pr. m.

SLOVACI I MAĐZARI

Mađzarske radio stanice su u poslednje vreme otvorile kampanju protiv Slovačke, u kojoj optužuju sadašnjeg pretседnika slovačke republike, Tisa, da igra dvoiličnu ulogu, te da je poslao delegaciju u Pariz da stupi u kontakt sa češkom emigracijom. Karakteristično je, da pariski »Tempo« osuđuje mađzarsku kampanju i veli da joj je cilj, da oduzme slovačke teritorije.

динци пролазе, а шикара је вечна. Из ње је никнула и најбоља песма наша. И све наше старање треба да је управљено на то, да се та шикара развија и оспособљава за бољи и напреднији свој раст.

Ми имамо своју богату културу, ми имамо своје велике уметнике који су делима својим посведочили да смо ми народ великих стваралачких могућности. Али највећа наша културна дела, три највеће југословенске вредности: Народна песма, Горски вијенац и Мештровић имају за подлогу наш народни дух, извиру из осећања нашега човека.

Мештровића је одиначла сељачка колевка, он је човек нашега далматинскога краја, а данас се убраја међу највеће живе вајаре у свету. Напајајући се са свежег извора наше народне поезије он је извајао свога Марка. Изражавајући снагу, живавост и отпорност нашега народа, он је приказао Марка, пуног беса, намрштеног, као да му црни облак седи на челу. »Љутит Марко језди на Косово«, да смакне црног Арапчина, који не да мојцима да се жеље, не да девојкама да се удају, док не плате високу свадбарину. Побунио се Марко против неправде, сав је у праведном бесу и јури на Косово, као осветник правде. У Марку је Мештровић приказао и снагу и херојство, али је приказао и правдољубивост и душевност, Марко је витез, али и борац за правду.

То је онај исти Марко који слуша своју мајку и не суди „ни по бабу ни по стричевима, већ по правди Бога истиниога“. То је онај исти Марко, витез, борац, који показује племенитост своје душе, па кад преваром победи Мусу, кличе над мртвим телом Мусиним:

„Авај мени до Бога милого,
Где погубих од себе бољег!“

Ми Словени, по души својој, тежимо за дубљом културом срца, за правдом и истином. За правду се борио Марко, у буну је загазио Губец, да избори за сељаке правду, у устанак је загазио Карађорђе и његови људи, јер нису више могли да поднесу неправду и зулуме турске. Па и Цанкаров Хлапец Јернеј тражи правду и погиба у борби за њу.

И баш зато што је Мештровић заграбио са народног извора, што се надахнуо народним духом, што га је одиначла народна песма, управо то је дало полета његову духу и учинило га великим, генијалним ствароцем, кога савремени критичари стављају у исти ранг са великим Микеланџелом.

Мештровић је своју мајку овековечно у свом делу, онако као што је наш Цанкар, са тако много љубави, приказао своју мајку; онако као што је и наш Ђура Јакшић о мајци испевао своју најбољу песму. Али погледајте сада колика је ра-

злика између Мештровићева Мајке и Мештровићева Марка. Марко је јунак, борац, — његов лик је дан сав у покрету, у трању и бесу, набрекнутих мишића са очима Срђе Злопоглеђе. Мајка је дата спокојно, мирно, смирено, са благошћу на лицу и миром у души. То је тип наше јуначке мајке, мирне и смирене, као што је била мајка Југовића, као што су биле многе друге, пре и после ње. То су мајке свесне, одважне и достојанствене, прави учитељи своје деце, које су децу своју училе правди и поштењу и ту децу васпитавале да буду борци и соколи. Па кад би соколи погибали у крешеву љутом, оне би подносиле судбу своју мирно, стискале срце пуно бола непребољног, али нису клонуле, него су одгајале птиће соколиће и птиће ждраловиће, у духу борбе и патриотизма. Док такве мајке постоје у нашем народу, наше племе погинути неће, наши двори пусти остат неће.

Нека нам на нашем путу кроз живот вазда лебди пред очима светао пример Марка витеза и правдољубца! Нека се наше мајке угледају у онаку мајку, какву је приказао Мештровић и какву је изразила наша народна песма! Ступајмо стазама освештавалих наших народних традиција! А у свом културном стварању грабимо и напајамо се са свежих народних извора!

Антун Милинковић

Za istinsku snošljivost i saradnju

Pišući o položaju Srba u Hrvatskoj, »Hrvatski dnevnik« od 30. decembra pravi ponovo aluzije na sokolstvo, govoreći, da su »razna hrvatska društva imala u Hrvatskoj monopolistički položaj, koga treba dokinuti«, te da se »ne može tražiti da u Hrvatskoj stupaju ljudi, ili mladež u društva, u koja ne žele ući, niti se može zahtijevati od banske vlasti da razbacuje novac, podižući zgrade za takva društva u selima i gradovima, u kojima mogu da sakupe jedva nekoliko članova«. Zagrebački list kaže dalje, da se »time nikako ne vrijeda načelo ravnopravnosti, već je to dokaz jednakosti koja mora da vlada u Hrvatskoj«.

Ima, međutim, u tom članku i drugih tvrdnji, koje je vredno podvući. Tako npr. »Hrvatski dnevnik« kaže, da bi »bilo razborito kada bi srpski političari među srpskim elementom u Banovini Hrvatskoj širili misao snošljivosti i saradnje sa Hrvatima«, te da bi »politički razbor tražio, kada Hrvati pozivaju Srbe iz Hrvatske na saradnju i kad im garantuju potpunu jednakost i ravnopravnost, da se primi ta prijateljska ruka i da se ne prave sporovi bez potrebe«. Konačno »Hrvatski dnevnik« poručuje Srbima, da »ne smeju zaboraviti, da je Hrvatska i njihova otadžbina, te da i oni treba da pomognu u njenoj izgradnji; jer kako bude Hrvatima, tako će biti i njima«, — a da je »prijateljstvo i saradnja uvek korisnija od mržnje i svade, pogotovo kad Hrvati nedaju nikakvog povoda za svadu«.

Odnosi između Srba i Hrvata u Banovini Hrvatskoj i uopšte u Jugoslaviji tvore jezgro uspeha jugoslovenske misli, pa zato i mi, kao izrazito jugoslovenski list, želimo da se iskreno porazgovorimo o tome sa »Hrvatskim dnevnikom«, baš u duhu »prijateljstva i saradnje, a ne mržnje i svade«, kao što i sam »H. dnevnik« kaže, — a u interesu konsolidacije prilika u Banovini Hrvatskoj, i u čitavoj Jugoslaviji.

Postavlja se, pre svega, pitanje, da li zaista sa hrvatske strane ne dolaze nikakvi povodi za sporove, i da li je zaista sa te strane u punoj mjeri pružena ruka snošljivosti i saradnje, dok sa drugih strana još nije prihvaćena, kao što to »Hrvatski dnevnik« tvrdi.

Nema sumnje da se ovakvo rešenje hrvatskog pitanja ne slaže sa shvatanjima mnogih Srba i Hrvata, ali je sigurno da su, u prvi mah, svi oni pokazali punu lojalnost prema novom stanju. Stalo se na gledište: »Pošto velika većina Hrvata to želi, neka se kuša i taj put, uz uslov da on zaista donese smirenje i konsolidaciju države«. U isti mah se sa strane vlasti sprečavao svaki glas kritike novog stanja, verovatno baš u cilju da se Banovini Hrvatskoj ne čine smetnje na prvom koraku. Sva velika štampa u Beogradu bila je intonirana u slavu sporazuma i ni jedan glas se nije čuo, ne samo protiv Hrvata, već ni protiv najgorih frankovaca. Tada se još nije govorilo ni o paroli »Srbi na okup«, niti su se osnivali listovi sa tom tendencijom.

Na tome bi sigurno i ostalo, da se i na drugoj strani kazalo: »Kad je sporazum tu, zaboravimo prošlost i izgrađujemo budućnost!« Međutim je izvesna štampa u Banovini Hrvatskoj novo stanje shvatila samo kao priliku, da iz arhive izvuče i najzapršenije sporove između Srba i Hrvata, dok su frankovački i klerikalni listovi, iz dana udan, vodili nečuvanu harangu i sipali uvrede u stilu »Hrvatskog naroda«, »Primorja«, »Hrvatske Svijesti«, »Hrvatske straže« itd., a da nikad u »H. dnevniku« nismo čitali ni jedne reči osude tih pamfleta. Ako su odgovorni faktori HSS, a naročito ban g. Šubašić, i kazali po neku reč o zajedničkoj državi, to se iz hrvatskih listova — ispuštalo... I što je najgore, počelo je (na nalog najzatvorenijih harangeta ulice) plansko šikaniranje svih Hrvata jugoslovenske orijentacije (pa i onih koji su glasali za listu g. Mačeka), kao i mnogih Srba (pa i onih iz SDS!) što

oni to ne vešaju na veliko zvono, to je zato, što se nadaju da će se stvar popraviti i žele da istraju na putu saradnje; kao što smo i mi čitav mesec zataškavali napadače na Sokole, iz istog razloga. A opravdavati sve to ogorčenjem zbog prošlih režima, vrlo je komotno, jer se to »ogorčenje« moglo razumeti prvi mesec dana; ali ne onda kada je već prešlo u smišljeno šikaniranje.

Pojave na koje »H. dnevnik« aludira kod Srba, javile su se tek par meseci iza stvaranja Banovine Hrvatske, — i to ne kao reakcija na to stvaranje, već kao reakcija na događaje koji nisu prestajali u toj banovini. Mi nećemo da kažemo, da nema ni jednog Srbina sa protuhrvatskim tendencijama i da se one ne bi javile i onda, kada bi u Banovini Hrvatskoj išlo bolje nego li danas; ali bi to bilo u daleko manjoj mjeri. A ni danas to ne bi bilo ni najmanje strašno, kada bi sa strane odgovornih faktora u Banovini Hrvatskoj došla do izražaja čvrsta volja da se ne dele lekcije samo Srbima i samo Jugoslovenima, dok se naprotiv i najzatvoreniji frankovački štetočine i bivši austrijski služnici — štete...

U pogledu Hrvata Jugoslovena, »H. dnevnik« se uopšte drži tako, kao da je njihova sudbina stvar neodgovorne ulice u Banovini Hrvatskoj, i da Srbi nemaju šta o tome da kažu. Mi, međutim, stojimo na gledištu, da su Hrvati Jugosloveni jedno sa Srbima Jugoslovenima i da je svaka krivica koja im se nanosi, naneta i Srbima. To isto vredi i za proganjanje sokolstva, koje »H. dnevnik« ne računa uopšte u proganjanje Srba, ma da se mnogobrojni i odlični Srbi, kao i odlični Hrvati, nalaze u sokolstvu, od kojih su mnogi i članovi SDS. I kako se onda može govoriti o pruženoj ruci, ravnopravnosti i snošljivosti, kad nema gotovo mesta, u kome nisu bili izvršeni tvorni napadači na sokolska društva i članove, a čitav niz sokolskih domova se još uvek protuzakonito nalazi u rukama »Hrvatske narodne zaštite«, koja bi tobože trebala da održava red?!

Hoćemo rado da verujemo, da sve to nije u intenciji ni g. Mačeka ni g. Šubašića; ali je tako! Potpuno se slažemo sa »H. dnevnikom«, da je potrebno širiti misao saradnje i snošljivosti kod Srba, ali je isto tako potrebno da se to čini i sa strane političara HSS, koji su danas odgovorniji u Banovini Hrvatskoj, nego li drugi: pa da se pored harange frankovaca, ne čuje kako iz dana u dan kušaju da ih nadlicitiraju g.g. Pernar, Kaliterna itd., izazivajući time i sporove i svade. Sporazum bi trebao da znači potpunu i svestranu snošljivost, prema svima Srbima i Hrvatima, koji su ispravni ljudi; a ne da se pojedinci i skupine progone samo zato što ostaju pri svom ubeđenju, dok se nagraduju mizerije, koji su umeli na vreme da presaldume. Ispravni i ubeđeni Jugosloveni su najkonstruktivniji element u ovoj zemlji, pa bi snošljivost prema njima mogla samo da koristi i Banovini Hrvatskoj.

Nigde kod razumnih ljudi ne može da postoji tendencija za front protiv Hrvata, ili za širenje neistina o Banovini Hrvatskoj, jer bi to značilo ogovarati i čitavu Jugoslaviju. Pogotovo to važi za Sokole. Ma koliko da pošteno priznaju, da ovakvo rešenje našeg unutarnjeg pitanja nije njihov ideal, oni su spremni da lojalno pomognu sve što vodi ka smirivanju i približavanju, pa će iskreno voleti Banovinu Hrvatsku svakim danom više, ukoliko ona pokaže da vodi veću brigu o Jugoslaviji, kao celini, i o njenoj snazi i napretku! Jer, ako je tačno da »Srbi u Banovini Hrvatskoj ne smeju zaboraviti da je Hrvatska i njihova otadžbina«, i »kako bude Hrvatima, da će tako biti i njima«, — isto tako je tačno, da ni Hrvati, zajedno sa svojim banovinom, ne smeju zaboraviti da je Jugoslavija i njihova otadžbina, i kako bude Jugoslaviji, da će tako biti i njima! Banovina Hrvatska može, dakle, da postane jednako mi-

li svima Srbima i Hrvatima bez razlike, bude li to samo htela i ume-la. A da se to postigne, treba da se razboriti saveti, koje je »H. dnevnik« uputio Srbima, upućuju svaki dan i Hrvatima, te da se protiv onih koji seju otrov i mržnju, postupi bar sa polovinom one strogosti, koja se inače svaki dan upotrebljava prema jugoslovenski orijentisanim elementima u Banovini Hrvatskoj.

Što se pak sokolstva tiče, i tu bi trebalo prestati već jednom sa paušalnim neistinama, kojima se mase harangiraju na nove ispade. Prva takva neistina je, da su Sokoli »nehrvatsko udruženje«, jer su isto toliko hrvatsko kao i srpsko. Druga je, da sokolstvo traži monopolistički položaj, a treće da je neko zahtevao, da mladež stupa silom u sokolska društva, ili da banske vlasti razbacuju novac itd. Jugoslovensko Sokolstvo je nastalo potpuno slobodnom odlukom gotovo čitavog bivšeg hrvatskog, srpskog i slovenačkog Sokolstva o fuziji triju saveza, i nikad nije imalo drugih namera, nego da radi u najdemokratskijem duhu, ravnopravno za sve Srbe, Hrvate i Slovence. Ako su pojedinci i skrenuli sa toga puta, to je u ljudskoj prirodi, pa bismo mogli »H. dnevniku« navesti stotinu slučajeva, gde su i njegovi ljudi to isto uradili. Nikada mi nismo tražili drugo, nego ravnopravnost i slobodu, pa to tražimo i danas. Međutim nam se ta ravnopravnost ne daje, jer su naši članovi i naša imovina izloženi napadajima protiv kojih nemamo nikakve zaštite, dok su naprotiv druga udruženja u Banovini Hrvatskoj postala u tolikoj mjeri monopolistička, da nastavnici već otvoreno teroristu decu, koja neće u njih da stupe; a neka su podignuta čak na rang čuvara poretka, vršeći preko toga osvetu prema svojim protivnicima.

Borba za jugoslovenstvo treba danas da bude odlučnija nego ikada, a nikada borba ne može da se vodi bez dobre i odlučne štampe.
Stoga svi oni, koji ne žele da u ovom odlučnom trenutku izgledaju kao dezerteri jugoslovenske misli, treba u prvom redu da podupru jugoslovensku štampu, da je šire i pretplaćuju, i da plaćaju redovito pretplatu.

»Sokolski Glasnik« je izrazito jugoslovenski i opšti narodni list, koji baš zato što govori u ime Sokolstva, govori u ime čitavog Jugoslovenstva.

»Sokolski Glasnik« treba, dakle, pre svega da širi i da ga redovito plaća svaki Soko, a zatim i svaki svesni i imalo imućniji Jugosloven!
Stoga upisujte nove pretplatnike i šalžite odmah pretplatu, koja stoji samo 50 dinara na godinu!

Поклич словенске виле

Шта се ово страшно плете, збива;
Европа се из темеља љуља;
Пред Богом ће она бити крива;
Удариће страшни гром и муња.

Правду, веру, образ народ гази;
За правило лудост приволио;
И зато му страшни суд долази;
У Демона помоћ замолио.

Данас један сутра други виче:
„Хоћу могу, тако бити мора,
Шта се кога моје право тиче,
Кад ја хоћу царства и простора“.

Сва је земља позорница рата;
Њом управља челик-златно теле;
И њена се кроји нова карта;
Безумне се испунише желе.

Еј Словени чујте браћо славе;
Ви са Дњепра, Волге валовите;
Па од Висле, Лаба и Влтаве;
И Марице воде шумовите.

Без предаха Вила и вас зове;
Од Дунава, Саве и Бојане;
Од Вардара, Тисе и Мораве;
И од Зете, Босне, Колубаре.

Послушајте мене браћо мила;
Не плашће се пушке, бајонета;
Неслога је сваког саломила;
Ево вама мога аманета:

Ко Словенству небо веран;
Срцем и душом свагда одан;
Од Господа Бога био теран;
На оба света презрен и прогнан.

Jedriličarstvo u sokolskim redovima

U Savezu Sokola, pri Tehničkom odboru Načelnštva, osnovan je Otešek za bezmotorno letenje, »jedriličarstvo«. Zadatak ovog oteška je taj, da među sokolskim pripadnicima vrši propagandu za ovu narodno-odbrambenu granu telesnog vaspitanja, te da pristupi stvaranju sokola-pilota.

U uputama, koje je Načelnštvo Saveza dalo župskim načelnštvima, ova se pozivaju da pri svom stručnom odboru obrazuju referat za bezmotorno letenje, da u toku zime organizuju po sokolskim jedinicama predavanja, te da organizuju oteške jedriličarstva po sokolskim društvima.

Glasovi štampe

Pod naslovom »Ovo nije za smijanje«, sarajevska »Jugoslovenska Pošta« objavljuje ovaj napis:

»U rubrici »Jeste li se nasmijali, kada ste pročitali«, objavljuje zagrebačka »Nova riječ« ovu neukusnost:

»da »jugoslovensko« Sokolsko društvo u Beogradu kupi priloge za »emigrante« iz Hrvatske (valjda Grauera, Zwergera i drugove)?«

Da će se mnogi frankovac zaista nasmijati, pa čak i trljati ruke od zadovoljstva nad ovakvom »duhovitošću«, u to vjerujemo. Ali zar je to cilj pisanja »Nove riječi«?... I konačno, list koji imalo računa na to, da se smatra pristojnim, trebao bi da zna, — kad se nekog, a pogotovo jednu veliku nacionalnu organizaciju (u kojoj ima i velik broj pristalica SDS) dovodi u vezu sa tipovima kao što su Grauer, Zwenger i slični, — onda bi takvu klevetu trebalo bar nečim dokazati...«

Iz slovenskog sveta

ČESI I SLOVACI U INOZEMSTVU

U prošlom broju smo javili, da je sovjetska vlada pozvala dosadašnjeg češkoslovačkog poslanika u Moskvi, Fierlingera, da napusti zgradu poslanstva i da je preda, što stvarno znači da su Sovjeti priznali okupaciju Češke sa strane Nemačke. »Frankfurter Zeitung« javlja, da je sovjetska vlada pozvala Fierlingera na napust Moskvi, te da se on već ukrcao u Odesi za Francusku. Prema nemačkim vestima, u zgradu bivšeg češkoslovačkog poslanstva useliće se slovački poslanik u Moskvi.

Češkoslovački narodni odbor u Parizu je izdao proglas, povodom nove godine, u kome ističe nadu, da će ta godina »doneti slobodnu Češkoslovačku u novoj, slobodnoj Evropi«. Nakon završetka rata ponovo će se složiti Česi i Slovaci, na principu slobode i demokratije.

»Češkoslovenski Boj«, koji izlazi u Parizu, javlja u posljednjem broju da od nove godine izlazi u proširenoj redakciji i da postaje zvaničnim i centralnim organom Narodnog odbora češkoslovenskog, kome se na čelu nalazi Dr. Beneš.

Vrhovni komandant čeho-slovačkih legija u Francuskoj, general Ingr, održao je govor na pariskoj radio-stanici, u kome je izjavio da će ove godine legije Čeha i Slovaka sa razvijenim zastavama izići na bojno polje i da se neće zaustaviti, dok kao pobednici ne uđu u Prag, Brno i Bratislavu. Za sada su obrazovane dve kompletne divizije, koje će uskoro biti poslone na front.

IZ ČEŠKO-MORAVSKOG PROTEKTORATA

Nemačke vlasti u Češko-moravskom Protektoratu nastoje svim silama da, preko čeških privrednih preduzeća, dobiju što više stranih deviza. Sve do nedavno su češke firme morale vršiti porudžbine na taj način, da najpre dođu na red vojničke potrebe, pa onda potrebe za Nemačku, pa potrebe Protektorata i tek onda porudžbine za izvoz. Sada se naprotiv radi najpre za izvoz, a tek onda za nemačku vojsku, za Rajh itd. Poznata firma »Češkomoravske Kolben«, dobila je izričite instrukcije u tom pogledu.

Komesar varoši Praga je već potpisao naredbu, da se istorijski trg, »Staromjestske Namjesti«, na kome se nalazi Husov spomenik, pretvori u Hitlerplatz. Wilsonova i Denisova stanica će dobiti također nova imena, a odstraniće se i Wilsonov i Denisov spomenik. — Na nalog nemačkih vlasti morali su okružni uredi da podastru spisak svih bivših legionara, koji su u državnoj službi. Za sada je izdan nalog, da niko od njih nesme biti promaknut, a govori se, da će većina njih biti otpuštena. Prema informacijama stranih listova, izvršena su u poslednje vreme nova apšenja studenata i novinara, kao i jedne skupine socijalnih demokrata.

Francuski listovi javljaju, da je koncem decembra održana skupština fašističke skupine »Vlajka« (Zastava), na kojoj je njen vođa, Jan Rys, optuživao današnju vladu protektorata, da je pod uticajem masona i zapadne demokratije i da sabotira saradnju Čeha sa Nemcima, pa je tražio da se vlada preda njima. Francuski listovi tvrde, da češkoslovački odbor u Parizu poseduje dokumente o tome, da su vođe »Vlajke«, još pre okupacije Češke i Moravske, bili plaćeni od nemačkog poslanstva.

Engleski listovi javljaju, da će biti ukinut »Slovenski institut« u Pragu, čiji je direktor prof. Matija Murko.

»Times« javlja, da je u protektoratu izvršen ponovo veliki broj apšenja, među kojima i bivši generali Fiala, Kečlik i Linhart. Uapšen je ceo štab nameštenika Škodinih tvornica u Plznu, i dva redaktora »Lidove Noviny« i »Narodni politika«. Gestapo je izveo premetačinu u uredništvu ilegalnog lista »V boje«, pa se tvrdi da su tom prilikom ustreljeni neki članovi redakcije.

Ко брата не хтио за брата;
Већ радије пошао туђину;
Отпадник је Словенскога јата;
И страшну ће доживет судбину.

Ко радије робом хтио бити;
Ил' за живот образ окаљао;
Наша ће га клетва саломити;
Издајник је сраман неваљао.

Ко живот зато и мало жали;
Гробар је подли над собом самим;
Ах, кобни јади на њега пали;
И самном сложио кажите АМИН.

У Требињу Љ. Новаковић

Dokumenat za istoriju

Zamenik starešine Sokolske čete u Tkonu, blizu Šibenika, Ivan Brzić, primio je od Načelnštva sreza Biogradskog, pod br. 18486/39, od 10. decembra 1939, ovaj nalog:

»Na osnovu § 161 Zakona o općem upravnom postupku, a u interesu javnog reda i mira, naređuje vam se, da u roku od dva dana odstranite »jugoslovenski stijeg«, kako ga sami nazivate, a koji je postavljen na obali u Tkonu. U slučaju neudovoljenja ovom naredjenju u navedenom roku, stijeg će odstraniti ova vlast, na vaš trošak.«

Kako je ovaj nalog izvršen, nismo obavešteni, ali je ovo — ubeđeni smo — jedinstven primer u svetskoj istoriji, da državna vlast naređuje odstranjenje državne zastave, i da ovakvim, prezrivenim tonom govori o toj zastavi — »kako je vi nazivate, jugoslovenskoj«, — ma da je to vlast Kraljevine Jugoslavije!...

Kratke vesti iz našeg sokolstva

Sokolsko društvo Vel. Kikinda proslavilo je u Sokolskom domu »Materice« uz prigodan program, koji je izveo sokolski podmladak. Po izvedenom programu govorio je prosvetar društva, br. M. Čiriloš o potrebi održavanja naših narodnih običaja i o vaspitanju dece po sokolskom sistemu. Deca su vezala sestru Jelenu Granfil, pa je podeljeno 170 poklona. Proslava je bila vrlo dobro posećena.

Istoga dana su članovi prosvetnog odbora održali tri predavanja i to br. Dr. Marko Belanić u Sokolskom društvu Idoš, br. Mladen Đukin u Bočaru i br. inž. Mita Trifunac u Banat. Arandelovu. Cilj ovih predavanja je propagiranje sokolske ideje i prosvetavanje naroda.

Sokolsko društvo u Tijesnom, kod Šibenika, dobilo je pismo od nekoliko tobožnjih bivših članova »Hrvatskog Sokola« i »Mladenačkog društva« u Tijesnom, u kome se, prema već uobičajenoj boljševičkoj praksi, traži da se u roku od tri dana, preko organizacije HSS u Tijesnom, povrate svi predmeti, koji su bili vlasnost gore spomenutih društava, tj. »svi predmeti koje danas Sokolsko društvo posjeduje, osim slike Nj. Vel. Kralja, sokolske zastave, muzičkih instrumenata i klupa«. Ako se to ne učini, potpisani prete daljnjim merama, kojima će to postignuti.

Posve naravno da Sokolsko društvo nije pristalo na ovaj diktat, pa očekuje da se pretnje, koje mu se svaki dan upućuju, ispune. Međutim je taj diktat baziran na goloj neistini, jer Sokolsko društvo nije ništa primilo od nekog »Mladenačkog društva«, a »Hrvatski Soko« je jednoglasnim zaključkom svih svojih članova, još g. 1905, pretvoren u Jugoslovensko Sokolsko društvo, koje je dočimje likvidiralo, pa je tek četiri godine nakon toga osnovano današnje Sokolsko društvo, ne primivši niti jednog komadića od imovine bivšeg »Hrvatskog Sokola«. Sve što današnje Sokolsko društvo poseduje, samo je nabavilo. I sem toga, kada bi bilo tačno da je ostalo nešto od imovine bivšeg »Hrvatskog Sokola«, činjenica je da od svih članova tog društva, danas živi

u Tijesnom samo devet njih, od kojih su sedmorica članovi današnjeg Sokola. I što je najljepše, od potpisane deseterice, koji traže imovinu bivšeg »Hrvatskog Sokola«, samo su dvojica bili članovi tog društva, a i oni su sami iz njega istupili!

Ovaj primer najbolje ilustruje frazu o tome, da sokolska imovina treba da se vrati »bivšim vlasnicima!...

Shodno zavetu u SPP, a u cilju podizanja i unapređenja sela, sokolsko društvo Stari Futog osnovalo je »Sokolski narodni univerzitet«, na kojem se preko zime održavaju svake nedelje besplatna predavanja za narod. Univerzitet je svečano otvoren 17 pr. m, kojom prilikom je društveni prosvetar br. Mita Skeledžić održao prigodni govor, ističući značaj ove ustanove i njenu neophodnu potrebu za naša sela, gde će ona predstavljati borbu svetlosti protiv mraka, znanja protiv neznanja i dobra protiv zla. Zatim je održao prvo predavanje br. Slavko Akin, o sokolskoj štampi i štampi uopšte. 24 pr. m. govorio je g. N. Čirlić, novinar, o ratu i slovenstvu. Na trećem sastanku predavala je s. D. Knežević o borbi žene kroz vekove, a br. D. Simonović o zadruštvu. Predavanja, koja su posećivana vrlo dobro, održavaju se u sokolskim prostorijama.

Sokolsko društvo Drniš priredilo je na drugi dan katoličkog Božića zabavno pozorište. Davao se komad »Pokondirena tikva« od Sterije, koga su dilemtanti odigrali na opšte zadovoljstvo. Sokolana je bila dupkom puna, pa je priredba u svakom pogledu uspela, moralno i materijalno. I ovom se je prilikom pokazalo koliko rodoljubivi Drnišani vole Sokolsko društvo, s kojim su takoreći srasli. Veče je završeno igrankom.

U selu Jakovu, kod Zemuna, osnovana je nova sokolska jedinica, zauzimanjem braće M. Smiljanića, D. Malog i S. Beklaja, a na opštu želju seljana, koji su osnivačkoj skupštini u velikom broju prisustvovali. Priredena je svečana zakuska, na kojoj je održano nekoliko patriotskih govora.

Netačan prigovor „Srpskog glasa“

Pod naslovom »Malo neobična poslanica«, »Srpski glas« od 4 januara piše, da ga je »iznenadila činjenica, da se u poslanici Saveza Sokola K. J., upućenoj za Prvi decembar jugoslovenskom sokolstvu, srpsko ime nekako čudno obilazi«, pa da se »u toj poslanici pominju i Petar Svačić, i Primož Trubar, kao nosioci moralne snage i veličine, a od srpskih velikana se ne spominje ni jedan jedini.«

Da se vidi koliko je prigovor »Srpskog glasa« netačan i lakomisljen, utvrđujemo, da se u toj poslanici srpska slava i istorija podvlači kada se govori o »strašnom udaru i pobjedničkom zaletu sa Kajmakčalana« i o »teškim stradanjima i umiranjima na Krfu i kroz Albaniju«; da se u njoj, na nekoliko mesta, ističe »najblagorodnija misao, koja je jezgro misli kosovske«, kao »putokaz za sve Jugoslovene« i da taj pasus, koji je izazvao prigovor »Srpskog glasa«, glasi doslovce ovako:

»A taj duh Jugoslavije može da bude nacionalno samo jugoslovenski, a duhovno i moralno samo kosovski, — duh Lazarevog carstva nebeskoga! Onaj isti duh moralne snage i veličine, kojim je Petar Svačić na Gvozdu žrtvovao sebe i svoju hrabru vojsku, za budućih vaskrs svoga naroda. Onaj isti duh žrtve i moralnog uzdizanja kojim su Primož Trubar i drugi prvoborci na našem Zapadu branili narodnu reč. Nema Jugoslavije bez Jugoslovena! Mogu da u zemlji budu razna previranja, i duhovna, i etička, i socijalna; može naš nacionalni i državni život da prolazi kroz razne pre-

obražaje državno-pravne i političke; ali Jugoslavija mora da ostane i ostaće jugoslovenska, mora, da bude i biće kosovska, onakva kako su je hteli oni koji su je stvarali!

Gde li je tu obilaznje srpstva i srpskih velikana? Zar kosovski duh i Kajmakčalan nisu najveća slava i najveća moralna vrednost srpstva, — i zar je car Lazar neki turski velikan, a ne srpski?!

Umesto komlimenata na rečima, što ih »Srpski glas« čini sokolstvu, da njima zasladi ovu **grdnu neistinu o nama**, daleko bi bolje učinio, da je najpre proverio da li je tačna, pogotovo kada se radi o organizaciji, koja ima ugled i snagu sokolstva. To bi bio i red, u svakoj solidnijoj redakciji. Jer će se ovako naći zlobnika, koji će pomisliti da je piscu te zamerke smetalo što je makar i jedanput pomenut jedan hrvatski i slovenački velikan, pa da mu je to toliko zamračilo vid da nije primetio ni Cara Lazara, ni Kajmakčalan, ni blagorodnu misao kosovsku, koji se pominju na više mesta...

»Srpski Glas« prigovara i nekim drugim sokolskim tekstovima, ne spominjući koji su. Mi, međutim, izjavljujemo odlučno da je isključeno da je ikoji sokolski tekst ikada zapostavio bilo što srpsko; kao ni hrvatsko ni slovenačko. U tome smo spremni da izidemo pred bilo čiji sud, pa zato tvrdimo da je pisac u »Srpskom Glasu« i tu iskrivio činjenice.

»BRATSTVO«

Glavno glasilo župe Osijek, donosi u 12 broju, vrlo obilan sadržaj, između ostaloga: »Sokolstvo, stranke i režimi«, — »Hrvatski junak«, — vesti i članci o sokolskom životu i radu u osječkoj župi, Naraštajski deo itd.

Čitajući novine...

Osvrćući se na prigovore zbog menjanja imena Jugoslovenske akademije u Zagrebu, »Srijemski Hrvat« nema drugog argumenta protiv tih prigovora, nego li su ovi:

»Mi bi svakog Hrvata danas, nakon što smo imali sreću osjetiti svu »stoplinu« bratskog zagrljaja i s jedne i druge strane smatrali budalom, ako bi se pačao u pitanje naziva recimo ljubljanske akademije. To je po našem shvatanju vlastita stvar slovenskog naroda. Pa ako je on nazove i kineskim imenom, bude li njemu dobra, nama je još bolja. Tako se nas isto ne tiče, kako će Srbi nazvati svoju u Beogradu, jer je to samo njihova stvar.«

Znači: Promenuli smo ime jer nam je bio čef! I kad nam bude čef, promenimo i hrvatsko ime u kinesko! I neka radi svatko samo po tom čefu! Šta nas se tiče neka ideologija, neka Jugoslavija i neki Štrosmajer? Da se ne misli da mi to samo tako imputiramo, »Srijemski Hrvat« nastavlja:

»Naša je stvar, kako ćemo nazivati svoju akademiju, makar je osnovao Štrosmajer i makar je nazvao jugoslovenskom. Kada on već nije uspio ostvariti svoje »velike«, a često i maglovite ciljeve, mi se svečano odričemo njihova ostvarivanja...!

Mržnja na Štrosmajera je, dakle, očita. I posve prirodno! Šta će frankofurtimaškim patuljcima Štrosmajerovi i Radićevi ciljevi, kad njih vode Šimrakovi i Bučevići ciljevi gotskog i antislovenskog rasizma?!

Novine pišu da je završena parnica između bivšeg nar. poslanika, Dušana Miloševića i njegovog zamenika na listi, Stojana Dikića, koji su prilikom petomajskih izbora, u leskovačkom srezu sklopili pogodbu da će zajedno snositi troškove za agitaciju i za »idejno pridobijanje« glasača, a da će zato Milošević, nakon dve godine mandat prepustiti Dikiću. Pošto se, međutim, Miloševići mandat osladio, on ga je zadržao pune četiri godine, a Dikić ga je tužio, da mu vrati 45.000 Dinara, što ih je dao za izborne troškove. I posle nekoliko ročišta, sud je dao zaista g. Dikiću za pravo i presudio da mu nelojalan ortak vrati pare...

Podvlačimo reč »ortak«, jer u tome i jest najžalosnija strana čitave ove nemoralne istorije, — u kojoj se dužnost narodnog predstavnika, sa strane samih tih predstavnika, tretira kao najvulgarniji trgovački posao, koji — zato što je unosan — predstavlja predmet zakulisnih ortočkih pogodaba, po kojima se u posao ulaže kapital, da se sa masnim kamatama iz posla izvuče.

I nije to jedini slučaj, — pogotovo u poslednjim dekretovanim skupštinama, kad je mandatski »espap« bio unapred osiguran silom vlasti i kamaleontstva.

Jugoslovenska javnost već dovoljno pozna predsednika »Maticе Hrvatske«, Filipa Lukasa, nekadašnjeg grlatog »Jugoslovena«, koji je tražio apšenje Stjepana Radića, a koji je dočimje kušao da od g. Mačeka preuzme »vočstvo Hrvata«, pa je zato udario u najekskluzivnije hrvatsvo, frankofurtimaško kalibra... Sada ga, međutim, počimje upoznavati i izrazito hrvatska javnost, pa u »Hrvatskom Dnevniku« čitamo otvoreno pismo prof. A. Gavaci, jednog od najuglednijih saradnika »Maticе Hrvatske«, koji prof. Lukasu poručuje da uskraćuje slobodu nauke, da je autokrat, da ima pred očima samo političke ciljeve itd.

Najzanimljivije je, međutim, da prof. Gavaci tvrdi, da je prof. Lukas tražio od njega da u jednoj knjizi, koja je bila namenjena »Maticі, Istru opiše u sklopu apeninskih zemalja, ma da u apeninske zemlje spada samo Italija, dok naprotiv Istra geografski i orografski spada potpuno u Kras i u balkansko poluostrvo.

Izgleda, dakle, da su fašističke simpatije g. Lukasa jače i od njegovog »radikalnog« hrvatskog nacionalizma...

Splitski »Hrvatski Glasnik« se nedavno rastopio od milja nad g. Ivom Babićem, učiteljem u Tučepima, koji je izabran za predsednika HSS, nazivajući ga »neslomljivom žrtvom protuhrvatskih režimaa«.

Čitamo međutim, u jednom drugom listu, da je taj isti »mucenik« Babić, bio u Vrgorcima član Sokolskog društva; da je posle toga, do pred samih par godina, bio uacelnik Sokolske čete u Tučepima; da je držao »gromka« jugoslovenska predavanja, i da se još uvek vodi kao član Sokolske čete u tom selu. A tvrdi se također, da je živo aplaudirao i govorima bivšeg ministra g. Mastrovića.

I, kao što smo to već nekoliko puta naglasili, — ovakvi vrtikape se sad oglašuju za mucenike i bivaju nagrađeni; dok su karakterni ljudi, koji su i danas ostali to što su bili, nemilosrdno gonjeni! Je li to morai »nove ere« u Banovini Hrvatskoj?

Podgorička »Zeta« je nedavno pisala o tome, kako je banovinski odbor tadašnje vladine partije primio od bivšeg predsednika vlade, g. Stojadinovica, nekoliko stotina hiljada dinara i jedan luksuzni automobil, a da blagajnik toga odbora nije video ni grosa, već je čitav taj novac, zajedno sa automobilom, zadržao za sebe jedan bivši ministar, Crnogorac, ma da je automobil kupljen za novac predsednika vlade; — te da je jedna grupa partijskog odbora preuzela akciju, da se automobil preda tom odboru, ili državi.

Ako je sve ovo netačno, pa se ipak piše, strašno je! Ali — ako je tačno, onda je još strašnije! A što je najstrašnije od svega, to je da niko ne ustaje protiv činjenice, da se u stvarno razbacivao i zloupotrebio državni i narodni novac, za partizanske i za lične ciljeve, niti ko traži da se naoknađi šteta državi i narodu, već se spor vrti samo oko toga, koja grupa će dobiti pare i automobil.

Nedavno je čitav niz zagrebačkih i splitskih listova doneo vest o tome, kako je jedan »starišina Sokolskog društva« ulvačen u krijumčarenju valute; ali ni jedan od tih listova nije ni jednom reči zabeležio izjavu tog starešine, objavljenu u jednom splitskom listu, kojom je demantovao te tvrdnje. Sada je, međutim, u ladi poznatog frankovačkog mecena, bogataša P. Šimete, otkriveno čitavo skladište krijumčarske robe, ali ni jedan od tih listova nije ni jednu reč javio o tom — zaista istinitom događaju!..

O Srbinu, Moji Mediću, napisao je nedavno »Obzor« članak, pod naslovom »Nestor hrvatskih srednjoškolskih profesora«. Sasvim tačno: Pošto su Srbi i Hrvati jedan narod, Srbini može da bude nestor hrvatskih profesora, i obratno. Apurid je samo u tome, što »Obzor« inače tvrdi, da su Srbi i Hrvati — dva posve različita naroda...

Nedavno je za šefa policije u Zagrebu postavljen bivši austrijski oficir Geroč, čiji su postupci u okupiranoj Srbiji, a naročito u Kruševcu, za vreme svetskog rata ostavili najcrnju uspomenu. A za vrhovnog vođu »Hrvatske narodne zaštite«, na području bivše Primorske banovine, postavljen je jedan gospodin, koji je za vreme rata terorizao čitav Split svojom odnošču Francu Jozefu, a dve jedine kćeri je, u počast austrijske carice i u počast poznate austrijske ratne krstarice, — krstio imenima Zita i Zenta...

SEZNAM ŠTEVILK,

izžrebanih ob prilici žrebanja prve loterije Sokolskega društva Kočevje, dne 17. 12. 1939.

3928, 4622, 6641, 1814, 5947, 6207, 9605, 8075, 7879, 2151, 8291, 5373, 3406, 9549, 1825, 3054, 116, 2922, 9900, 1212, 6467, 4558, 7782, 9633, 2256,

Zanimljivosti iz doma i sveta

Poznati francuski vojni stručnjak, Jean Raury, piše u pariskim listovima o uzrocima sovjetskih neuspeha u Finskoj. On tvrdi da su se sovjetske divizije već augo spremale da proudu u Finsku, te da se o ruskim zantevima prema Finskoj opširno raspravljalo već kod pregovora koji su se vodili između engleskih i francuskih i ruskih vojnih stručnjaka u Moskvi. Raury tvrdi, da nije tačno, da su sovjetske čete još opremljene, već da imaju naprotiv dobar vojni materijal. Napad prema Finskoj izveden je na osam takaka, ali nigde nije bilo uspeha, krivnjom komandne, koja nije vešta pozicionoj taktici i iskorišćavanju modernim tennickim sredstava. Francuski stručnjak tvrdi, da su u početku sovjetske čete postigle čitav niz lepih uspeha, koji su mogli biti presudni za ishod rata, da su bili pravim iskorišćeni. Oko 20 decembra je Sovjetima uspelo da na dva mesta proudu u Manernajmovu liniju, ali, umesto da ouman bace tu veiku snagu i da podu do kraja, pustili su da Finci preuzmu protumere i da se još bolje utvrde.

Povodom Nove godine engleske novine objavljuju uvodne članke, u kojima se kaže, da je engleska javnost pripravna da izdrži rat, bez obzira na to koliko će trajati, sve dok pobeđa ne bude definitivna i mir trajno osiguran. Pobeđa će pripasti onome, koji bude istrajniji i bude imao jače živce, a u tome su Englezi neudomašivi. Svi listovi naglašuju, da će pravi i potpuni rat početi tek kroz tri meseca, a do tada će Engleska raspolagati sa najvećom vojskom koju je ikada imala, t. j. sa 3 miliona potpuno opremljenih vojnika, ne uzimajući u obzir vojsku domiona i kolonija.

»Deutsche Nachrichten«, koji izlazi u Osijeku javlja, da je u Ljubljani održana svečanost nemačke kolonije, pa je tom prilikom osam nemackih žena iz Kočevja bilo odukkovano narocitom dipomom, sa viastorucnim potpisom g. Hitlera, zato što imaju velik broj dece.

»Völkischer Beobachter« objavljuje ponovo čitav niz imena iz svih krajeva Nemačke, koji su osudeni na stroge kazne zbog slušanja stranih radio stanica. Berunski list kaže, da je neshvatljivo, kako ljudi neće da se pokore zaurani, te da i pored svih kazni, ima velik broj onih, koji vesti stranih emisija šire naokolo. List traži još strožije kazne, jer »treba očuvati zarave sve moraine snage naroda i sprečiti razorno dejstvo strane propagande.«

Prema izjavama američkih državnika, USA će graditi ratne brodove od 65.000 tona, koji će biti najveći ratni oružja na moru, skoro još jedanput toliko jaki, koliko iznosi tonaža najvećih bojnih brodova Engleske, Francuske, Nemačke, Italije i Japana zajedno. Svaki od ovih brodova stajaće oko 150.000.000 dolara, odnosno 7 milijarda dinara. Oklopi na brodovima biće tako jaki, da ih neće moći probiti ni granate iz topova od 32 cm. Izgrađiće se odjednom tri ovakve lade.

Božićni broj organa g. Geringa, »Essener Nationalzeitung«, između ostaloga, piše, da je g. Hitler danas za nemački narod isto ono, što je pre 2.000 godina za celo čovečanstvo bio Isus Hrist.

4233, 5493, 4058, 815, 525, 8941, 9213, 2703, 3194, 4148, 7819, 7730, 6363, 9931, 5662, 3266, 6539, 7916, 744, 7566, 226, 5061, 1643, 4601, 1982, 4482, 726, 5166, 3794, 40, 115, 2619, 455, 6018, 7935, 5219, 3721, 9930, 7288, 5650, 2616, 7662, 67, 1528, 5554, 7152, 8487, 7071, 2203, 1745, 4528, 2092, 6007, 1837, 6694, 1905, 3596, 1382, 3376, 3038, 1595, 8545, 7267, 2269, 9394, 9913, 4474, 7618, 2027, 4407, 1785, 417, 7325, 7611, 5247.

Sadržina sokolskih listova**»ČUVAJMO JUGOSLAVIJU«**

Izašao je broj 10 vesnika sokolske župe Karlovac sa sledećim sadržajem: Nova godina (M. Sablić, starešina župe); — Ban Hrvatske u Karlovcu (M. R.); — Novi zadatak Sokolstva; — Kako sam postao Jugoslaven (V. Vrlinić); — Osvježenje sa izvora (Dr. M. Tyrš); — Češko srce (D. Andelinović); — Silom ili sporazumom, Sad i nekad, Zimski rad sokola na selu (Josip Janković); — Pred godišnje skupštine (M. Sablić); vesti, posebno izdanje itd.

»SOKO NA JADRANU«

Broj 11—12 glasila sokolskih župa Split, Zadar i Sušak, donosi vrlo zanimljiv sadržaj: Jugoslovenska revolucionarna nacionalistička omladina pre rata (uvodnik); — Istorijat Sarajevskog atentata, Sudbina Sarajevskih atentatora, Gavrilo Princip pred sudom (Dr. Oskar Tartaglia); — Izvaci iz veleizdajničkih optužnica; — Obećana zemlja (B. Jevtić); — 16 smrtnih presuda u banjalučkom procesu (V. Bogičević); — Sarajevski atentator, pesma, (A. Šantić); — Smrt Gavrila Principa i N. Čabrinovića (D. Jevdević); — Sokoli na optuženičkoj klupi; — Školska tjelevožba u doba puberteta; — Šaljivi kut, vesti itd.

»SOKOLSKA VOLJA«

Broj 153 glasila ljubljanskih sokola donosi zanimljiv uvodni članak: Na

raspotju, članke: Glas župe Mostar, Sokolstvo u Mežimurju in Hrvatskem Zagorju, Moč našega Sokolstva, pesmu Kosovskoj devojci, vesti iz Dravske banovine, nedeljni pregled itd. Na prvoj strani list donosi sliku I. zam. načelnice SSKJ s. M. Šepa sa kratkom biografijom.

Sava Surutka

BEOGRAD, Kralja Milana 15
TRGOVINA POMODNE ROBE

Čestita svoj braći i sestrama
nastupajuće praznike

**ČASOVNIČAR I JUVELIR
M. MITROVIĆ**

TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust
Cene vrlo solidne. Stručan rad
Tražite cene za izradu
klimaca i značaka.

Издавачка књижарница Томе Јовановића и Вујића, Београд

Дела Жила Верна

СА КОРИЦАМА У БОЈИ СА ВИШЕ СЛИКА У ТЕКСТУ:

Архипелаг у пламену — — — — —	20.—	Откривење земље — — — — —	20.—
Бунтовници на морском броду — — — — —	8.—	Пет недеља у балону — — — — —	20.—
Варош која плива — — — — —	14.—	Пет стотина милиона Бегениних — — — — —	14.—
Господар света — — — — —	20.—	Прав а осуђен или Осам стотина миља низ Амазон — — — — —	20.—
Делфин, најбржи брод на свету — — — — —	10.—	Провала мора — — — — —	14.—
Дунавски разбојници — — — — —	14.—	Пут око земље за 80 дана — — — — —	14.—
Зелен зрак — — — — —	14.—	Пут у средини земље — — — — —	20.—
Зимовање на леду — — — — —	8.—	Путовање са земље на месец — — — — —	14.—
Златан вулкан — — — — —	20.—	Свет под морем — — — — —	18.—
Јужна Звезда или Дијамантска Земља — — — — —	16.—	Светиљка на крају света — — — — —	14.—
Кин-Фо, доживљаји чудног Китајца — — — — —	16.—	Село у ваздуху — — — — —	20.—
Ледена пустиња — — — — —	14.—	У пустињама Африке — — — — —	16.—
Лов на метеоре — — — — —	18.—	Царев глансик (Михајло Строгов) 1-11 повезано у једну књигу — — — — —	26.—
Лудак у балону — — — — —	8.—	Црна Индија — — — — —	14.—
На северном полу — — — — —	16.—	Четири месеца на мору — — — — —	14.—
Освајач ваздуха — — — — —	18.—		

ОВЕ КЊИГЕ МОГУ СЕ ДОБИТИ У СВАКОЈ КЊИЖАРНИЦИ У НАШОЈ КРАЉЕВИНИ. УЗ ПОРУЏБИНЕ, НАМА УПУЋЕНЕ, ТРЕБА ПОСЛАТИ ПОЛОВИНУ НОВАЦА УНАПРЕД.

ОПШИРАН КАТАЛОГ КЊИГА ШАЉЕМО БЕСПЛАТНО

Ogroman izbor muških i ženskih štofova, kao i raznih svilenih tkanina, poslednje mode, nabavićete najpovoljnije u modnoj trgovini

VELJKA PETROVIĆA

Beograd ■ Terazije broj 4

„JUGOČEŠKA“

jugoslovensko-češka tekstilna industrija,

K R A N J

Proizvada štampanu i bojadisanu robu iz veštačke svile.

Tražite proizvode samo ove domaće tvornice!

Државна Хипотекарна Банка

Краљевине Југославије

(пређе Управа Фондова)
основана 1862 год.

БАНКОМ УПРАВЉА НЕЗАВИСАН УПРАВНИ ОДБОР
ЦЕНТРАЛА У БЕОГРАДУ

Главни филијали: **Загреб, Љубљана, Сплит, Сарајево, Цетиње, Нови Сад, Скопље, Бањалука, Земун и Ниш**
Филијали: **Крагујевац и Петровград**
Агенције: **Ваљево, Чачак, Панчево, Битољ и Пријепоље**

Главни послови
банчини

Рукује свим државним и јавним фондовима: пупилним, депозитним и црквеним капиталима; манастирским општинским и задужбинским новцем итд.

Емитује обвезнице и заложнице

Прима улоге на штедњу

Одобрава зајмове на непокретности, а општинама и самоуправним телима на прирез и приход

Есконтује менице новчаних завода

Ломбардује хартије од вредности, акције Народне банке и Привилеговане аграрне банке и благајничке записе Министарства финансија. Есконтује наредне купоне са својих заложница доларске емисије (Селигман), које су нострификоване у Краљевини.

За све банчике обавезе јамчи држава

За сва обавештења обратити се на адресу:

Државна Хипотекарна Банка, Београд
или њеним филијалама

У штампи је друго коло библиотеке

СВЕТСКИ ПИСЦИ

у издању Професорске задруге Београд, под уредништвом и редакцијом Радоја Л. Кнежевића

Коло има 5 књига, у пуном платненом повезу, на финој хартији. Биће готово првих дана јануара 1940. У њему су:

Јордан Јовков, који је недавно умро у мужевној снази, и спада међу најдаровитије бугарске приповедача. Он се био сав посветио стварању бугарског романа, са мотивима из народног живота блиске прошлости и савременим догађајима.

ЧИФЛУК КРАЈ ГРАНИЦЕ

У роману **Чифлук крај границе**, богозидани приповедач Јовков, са пуно лиричности и топлине, кроз једну просту а врло узбудљиву фабулу, описује тужно пропадање великих чорбаџијских имања, чифлука и, с тим у вези завладавање малог човека, чивчије, земљом својих дојучерашњих господара.

Ово чувено дело превео је с бугарског г. Синиша Пауновић.

Карел Чапек, стари знанац наше читалачке публике по „Чапековој књизи“ „Приповеткама“ (Српска књижевна задруга) и многим чланцима, дао је „највеће домете чехословачког духа на уметничком пољу у последњих неколико деценија.“

ХОРДУБАЛ

Хордубал је роман о поткарпатском сељаку. После осмогодишњег печалбарства у Америци, Хордубал се враћа у завичај, натраг своје дому, натраг својој земљи, коју треба заливати са много зноја ради мало рода, — милом крају у коме је оставио радост и песму. Али завичај у који се враћа — сад му је сасвим туђ; и не само њиве и ливаде већ и жена за којом је цезнуо, и кћи о којој је сневао, — све. Хордубал разочаран гине на крају од руке свога слуге, милосника његове жене.

МЕТЕОР

Једнога дана с небеских висина срушио се авион, за време олује. Ту је, тешко рањен један човек. Не долази к свести; све хартије су му изгореле: не види се ко је ни откуд је. Ко је тај незнани путник, тако изненада бачен на земљу? Док незнанац умире о њему размишљају четири лица крај њега: сестра опатица, невратенички болесник, песник и лекар. Сви покушавају да проникну у тајну тога човека, свак га замишља друкчије и тумачи према себи.

Оба романа превео је са чешког г. Јарослав Мали.

Херман Хесе је, поред браће Ман, највећи живи романијер Немачке. Као толики други књижевници, који су хтели да очувају независност свога пера и Хесе је морао ићи ван отаџбине. Он је од оних даровитих људи који чине част не само својој националној књижевности већ уопште људској природи и људском духу.

ПЕТАР КАМЕНЦИНД

Роман **Петар Каменцинд**, највише читано дело тога одличног немачког писца, даје узбудљиву повест човека који, очију уперених у висине, спотиче се и страда на земљи. После више радосних узлета и тешких падова, душевни мир и срећу налази у најплеменитијем осећању, у самилости.

ДЕМИЈАН

По оцени многобројних признатих критичара, **Демјан** је узор-дело у коме се као ретко где даје продубљена психолошка анализа дечака и младића. Млада-

чка душа нигде није тако изванредно откривена. Оштар посматрач и познавалац најскривенијих кутова људске природе, Хесе нам пажљиво оцртава еволуцију младог бића кроз жилаву борбу којом се једино може постати прекаљени човек. —

Оба романа превела је с немачког гђа Паулина Лебл-Албала.

Франсоа Моријак, песник вечитих људских страсти, сликар је француске провинције. Поред Андреа Мораа, Диамела, Ромена и још неколицине, он је један од најчитанијих савремених француских писаца. На српскохрватски су већ преведена његова дела „Огњена река“ и „Пољубац губавца“.

ЗМИЈСКИ СПЛЕТ

У роману **Змијски сплет** Моријак је дао слику савремене дубоко разривене породице, у којој су — као у каквом змијском сплету — тесно повезани отац, мати и деца, повезани — али пуни неразумевања и пуни кивности један на друге. Рељешно се истиче изнад свих осталих лик Оца. У младости склон племенитим људским осећајима, он је сада — у тој породици у којој жена склапа заверу с децом да би им обезбедила неокрњено наслеђе — трагично усамљен и у вечитој душевној напетности.

Роман је с француског превео г. **Павле Аниччић**. У додатку су две Моријакове приповетке, **Ударци ножем** и **Књижевник**, у преводу г. Данила Милановића.

Едуар Естонје је један од оних француских романијера који, остајући при класичном облику романа, продиру у тамне одаје душевних збивања.

К Л И Ц Е

У своме роману **Клице**, Естонје, танан психолог, иако није хтео писати роман са тезом дубоко је захватио проблем беспослице младога света који је прошао кроз школе, па се на крају, после више година тешкога рада и уложеног капитала нађе пред зидом који му не да ни маћи даље. Пробијање једног таквог незапосленог интелектуалца кроз живот, његова огорчења и његове сумње, тешко хрвање са судбом и људима његово постепено кварење у додиру са новцем, душе најзад лишене скрупула и цинички решене на све, кроз туђу патњу и кроз туђу опасност, — то је предмет овога дела које се с узбуђењем чита од почетка до краја. Ово је један од друштвених романа који гоне читаоца на плодна размишљања.

Цена за цело коло у претплати Дин. 175.—
У продаји ће цена колу бити Дин. 220.—

У ПРВОМ КОЛУ су ове књиге:

1. Џорџ Елиот: **САЛЕЗ МАРНЕР, ТКАЧ ИЗ РЕВЛОА;**
2. Андре Мораа: **НАГОН ЗА СРЕЋОМ И МЕРИЛАЦ ДУША;**
3. Рајдер Хагард: **РУДНИЦИ ЦАРА СОЛОМУНА;**
4. В. Сјерошевски — С. Жеромски: **ПРИПОВЕТКЕ;**
5. Борис Паљак: **ИВАН МОСКВА** и друге приповетке.

Цена за ових пет књига само Дин. 220.— Поједине свеске Дин. 50.—
Претплата и поруџбине шаљу се **ПРЕФЕСОРСКОЈ ЗАДРУЗИ** Космајска 35, Београд, Поштански фах бр. 364, или на **ЧЕКОВНИ РАЧУН БЕОГРАД бр. 51397** са ознаком „за Светске писце“. Телефон број 23-0-71.

Novo otvoreno!

Hotel „Pošta“

Dubrovnik I

moderno ureden na krasnom položaju na Pilama sa pogledom na more. ★ Primerna čistoća, odlična domaća i strana kuhinja, cijene vrlo umjerene.

Preporuča se

Konstantin Đurđević
hotelijer

ZATRAŽITE
CIJENIK ZA
ZIMSKE
ŠPORTOVE

PRVA JUGOSLAVENSKA
INDUSTRIJA ŠPORTSKIH
POTREPŠTINA

M. DRUCKER
ZAGREB
ILICA 39

Najveće preduzeće športskih potrepština u državi.

СРПСКА ТРГОВАЧКА БАНКА Д. Д.

У Н О В О М С А Д У

Основна главница и резерве

Дин. 10.500.000.—

Улози . . Дин. 13.000.000.—

Прима улоге уз најповољнију камату и исплаћује без отказа. Издаје зајмове на менице и текуће рачуне. Овлашћен завод за рад са девизама и валутама.

Обавља све банкарске послове

„HERCEGOVINA“

fabrika sapuna i kristalne sode

Braća P. Mihailović - Mostar

Proizvodi:

Kokos bijeli (kao snijeg)
„Hercegovina“ polu bijeli
„Roda“ polu bijeli
„Extra“ polu bijeli
Sapun za ruke u kutijama
Sapun za ruke u papirima
„Srce“ 72% svijetlo žuti
„72“ (Marseillski)
„Domaći“ (Mostarski)
„Šareni“ (marmorato)
„Kristalna soda“ za veš
„Bikarbona“
„Benzsoap“ za čišćenje masti
„Zeleni sapun“ uljani
„Borov“ ljekoviti sapun

Radost čini svima sapun „Hercegovina“

Tvornice P. Teslić, Sisak

PROIZVODE

rafinirani špirit, denaturisani špirit, sve vrste likera, brandy-a rumova i domaćih rakija, kvasac, ugljičnu kiselinu, potašu, umjetno gnojivo, kristalnu sodu i bukove spirale za tvornice sirćeta.

Firma je vlasnik prirodnih vrela pitke i ljekovite vode poznate na tržištu pod imenom prirodna radioaktivna
SISAČKA MINERALNA VODA
(alkalno murijatsko jedno vrelo)

P i t k a

sama, sa vinom, koje ona ne bojadiše, i ostalim alkoholnim pićima, mlijekom i voćnim sokovima.

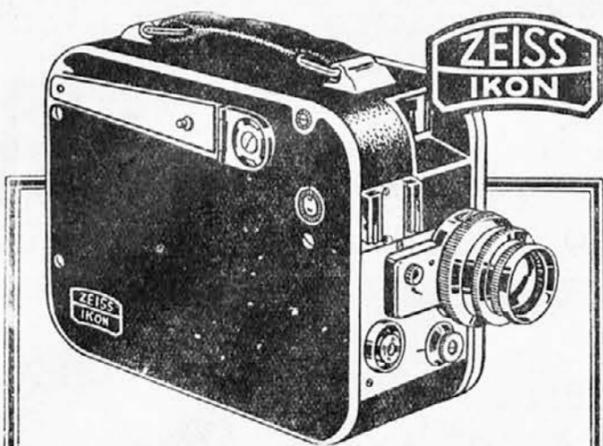
L i j e č i

ovapnjenje žila, visoki krvni tlak, iznemoglosti, trajne upale disala, asthmu, bronchiale, očne i živčane bolesti, trajne kožne bolesti (akna, furunkule, čireve), tuberkulozu kostiju, članaka i živaca, reumatizam mišića i članaka, ženske bolesti (upale, mijome, eksudate, trajna zapaljenja), trajne otekline žlijezda (gušu, pubertnu strumu), bolesti crijeva i želuca, bubrežni i žučni kamenac, skrofulozu (članaka, živaca, kožnu skrofulozu, čireve), bolesti spolnih i mokraćnih organa (trajno zapaljenje, kamenci), hemeroide, usporeni oporavak, zacjeljuje rane, nepravilnosti kod probave. Naročito povoljno djeluje kod pojave morske bolesti.

Vlasnik P. Teslić, Sisak

FIRMA JE ODLIKOVANA NA SLIJEDEĆIM IZLOŽBAMA:

Trgovačka i obrtnička izložba u Osijeku 1925 godine zlatnom plaketom. — Međunarodni sajam i izložba u Novom Sadu 1929 godine zlatnom medaljom — Exposition Internacional, Barcelona 1929 Medalla de Oro. — Foire Exposition de Nice 1930 Grand Prix avec Médaille d'Or. — XII. Fiera Campionazia Internazionale di Padova 1930 Gran Premio e Medaglia Oro. — III-e Exposition Internationale de l'Enfant, Bruxelles 1940 Grand Prix avec Médaille d'Or — A naročito za »Sisačku mineralnu vodu«, na Exposition de Bien-Etre, Paris 1930 pour Eaux Minérales: Grand Coup d'Honneur avec Médaille d'Or.

Za jedan trenutak je umetnuta

kaseta sa 15 met. filma 16 mm. kod MOVIKONA K 16 firme Zeiss Ikon. Feder jednim navijanjem vuče 6 metara filma. Aparat ima 4 brzine (8, 16, 24 i 64 slike u sek.) kao i napravu za pojedinačne slike. Objektivi se mogu menjati, a tražilo ima izjednačenje paralakse kao i dr. prednosti.

MOVIKON K 16 možete videti kod svakog boljeg fototrgovca kao i kod gen. zast. M. Pavlovića, Beograd, Mil. Draškovića 9, pošt. fah 411.

**GRAND HOTEL
IMPERIAL
DUBROVNIK**

ostaje i preko zime otvoren ★ Iskoristite morski zrak i blagu klimu ★ Za specijalne aranžmane obratite se direkciji hotela, koja će vam najpripravnije dostaviti povoljne uslove.

Klišea

za jednu i višebojnu štampu

IZRAĐUJE
CINKOGRAFIJA

„AVALA“

BEOGRAD, Jakšićeva ul. 4
TELEFON BROJ 30-240

Trgovina sokolskih potreština

Branko Palčić

ZAGREB, Kr. Marije 6
BEOGRAD, Balkanska 22

ČESTITA

svim svojim muštjerijama nastupajuće božićne praznike

Braća Majstorović
tvornica suhomesnate robe i svježeg mesa

Dubrovnik

**Tvornica TANINA
Sisak D. D.**

proizvodi sljedeće ekstrakte:

- Kestenov ekstrakt
- Smrekov „
- Hrastov „
- Kveljačo „
- Valonca „
- Mimoza „

i razne miješane ekstrakte. Sirovina se nabavlja iz naše države, Afrike, Azije i Južne Amerike

TRGOVINA DELIKATESA
I RAZNIH SPECIJALITE-
TA DOMAĆIH I STRANIH

**Blagoje
Čorlija**

**Dubrovnik I.
Čingrija ulica 4**

DELIKATES

Božidar Đukić
Dubrovnik

Todor Sparavola

manufakturna radnja
DUBROVNIK

K. Rejlić

zlatar i draguljar

Dubrovnik

OTPREMNIŠTVO
BRZOPREVOZ

Ovlašteni izvoz dr. želj. Kraljevine Jugoslavije
ALEKSANDAR MALER, OSIJEK
Franjina ulica broj 10 — Telefon broj 7-05
Preuzima sve vrste prevoza, preseljenja, carinjenja i uskladištenja
TRAŽITE BEZOBVEZNU PONUDU.

Hotel
restoran i kavana

„NERETVA“
MOSTAR

Pera Radulović

preporučuje svoje veliko skladište „Mostarskog“ vina

ŽILAVKA I BLATINA

Preporučuje se u Mostaru:
Hotel Metropol

i prvorazredni željeznički restoran u Konjicu:
Restoran Masaryk

Vlasnik:
Đorđo P. Dragić

KROJAČKI SALON
DIMITRIJE PRVULOVIĆ
DUBROVNIK

Luka Berdović
DUBROVNIK
manufakturna radnja

PROTI MALOKRVNOSTI
blijedoci, općoj slabosti, slabog apetita, za regeneraciju krvi iza porodaža, u rekonvalescenciji i t. d. »Ferrodovim« je oprobano i pouzdan lijek. Orig. boca Din. 40.— franko proizvoda Mr. Ph. A. Mrkušić, apotekar u Mostaru. Dobiva se i u svim apotekama.

Osnovana 1857 godine
Marić & Milišić
Pomodna manufakturna trgovina
DUBROVNIK

Jugoslovenski čelik a. d., Sarajevo

Brzovani naslov: ČELIK Sarajevo. Telefoni: 38-01
 Čekovni račun kod Poštanske Štedionice br. 2222. 38-02
 Tekući račun kod Državne Hipotekarne Banke. 38-03
 38-04

PREDUZEĆA:

Rudnici gvozdene rude u Ljubiji i Vareš Majdanu.
 Rudnici uglja u Zenici i Brezi.
 Željezare u Vareš-Majdanu i Zenici.

PROIZVODI:

Mrki ugalj,
 Gvozdna ruda,
 Sirovo gvožđe i svi polufabrikati iz gvožđa i čelika,
 Betonsko, šipkasto, fazonovano i obručno gvožđe,
 Nosači,
 Valjana žica,
 Grubi, srednji i fini limovi,
 Željezničke, tramvajske i rudničke šinje, vezice i ploče,
 Vučena žica i ekseri,
 Siemens-Martinov i specijalni čelik,
 Elektro-čelik i legirani čelik,
 Livena trgovačka, mašinska i kanalizaciona roba,
 Livene cijevi i sav pribor za vodovode,
 Pumpe, vitlovi, vagoneti i sav ostali rudarski pribor.

PRODAJA:

betonskog, šipkastog, fazonovanog i obručnog gvožđa, te valjane žice preko **KOMERCIJALNIH BIROA Jugoslovenskih fabrika gvožđa** u Zagrebu, Martićeva ulica 14, I. kat, i u Beogradu, Kralja Petra 18, I. kat. Vučene žice i ekseri za SRBIJU preko **Biroa za prodaju žice i eksera** u Beogradu, Kralja Petra 18, I. kat. Trgovačkog liva preko Kartelnog Biroa u Beogradu. Sve ostale robe preko **Generalne direkcije Jugoslovenskog čelika a. d.** u Sarajevu, Palata Državne Hipotekarne Banke.